

MASTEROPLEIDING ONDERWIJSWETENSCHAPPEN

FACULTEIT PSYCHOLOGIE EN ONDERWIJSWETENSCHAPPEN

OPEN UNIVERSITEIT

QANU
Catharijnesingel 56
PO Box 8035
3503 RA Utrecht
The Netherlands

Telefoon: +31 (0) 30 230 3100
E-mail: support@qanu.nl
Internet: www.qanu.nl

Projectnummer: Q577

© 2017 QANU

Tekst en cijfermateriaal uit deze uitgave mogen, na toestemming van QANU en voorzien van bronvermelding, door middel van druk, fotokopie, of op welke andere wijze dan ook, worden overgenomen.

INHOUDSOPGAVE

RAPPORT OVER DE MASTEROPLEIDING ONDERWIJSWETENSCHAPPEN VAN DE OPEN UNIVERSITEIT.....	5
ADMINISTRATIEVE GEGEVENS VAN DE OPLEIDING	5
ADMINISTRATIEVE GEGEVENS VAN DE INSTELLING	5
SAMENSTELLING VAN HET PANEL.....	5
WERKWIJZE VAN HET PANEL	6
SAMENVATTEND OORDEEL VAN HET PANEL.....	8
BEHANDELING VAN DE STANDAARDEN UIT HET BEOORDELINGSKADER VOOR DE BEPERKTE OPLEIDINGSBEOORDELING	11
BIJLAGEN	23
BIJLAGE 1: CURRICULA VITAE VAN DE PANNELLEDEN	25
BIJLAGE 2: DOMEINSPECIFIEK REFERENTIEKADER.....	26
BIJLAGE 3: BEOOGDE EINDKWALIFICATIES.....	30
BIJLAGE 4: OVERZICHT VAN HET PROGRAMMA	36
BIJLAGE 5: BEZOEKPROGRAMMA	37
BIJLAGE 6: BESTUDEERDE EINDWERKEN EN DOCUMENTEN	38

Dit rapport is vastgesteld op 3 juli 2017

RAPPORT OVER DE MASTEROPLEIDING ONDERWIJSWETENSCHAPPEN VAN DE OPEN UNIVERSITEIT

Dit rapport volgt het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO (d.d. 19 december 2014).

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS VAN DE OPLEIDING

Masteropleiding Onderwijswetenschappen

Naam van de opleiding:	Onderwijswetenschappen
CROHO-nummer:	660099
Niveau van de opleiding:	master
Orientatie van de opleiding:	academisch
Aantal studiepunten:	60 EC
Locatie:	Heerlen
Variant:	voltijd
Onderwijstaal:	Nederlands
Vervaldatum accreditatie:	31/12/2017

Het bezoek van het visitatiepanel Onderwijskunde aan de Faculteit Psychologie en Onderwijswetenschappen van de Open Universiteit vond plaats op 4 april 2017.

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS VAN DE INSTELLING

Naam van de instelling:	Open Universiteit
Status van de instelling:	bekostigde instelling
Resultaat instellingstoets:	positief

SAMENSTELLING VAN HET PANEL

De NVAO heeft op 22 augustus 2016 ingestemd met de samenstelling van het panel. Het panel dat de Masteropleiding Onderwijswetenschappen beoordeelde bestond uit:

- Prof. dr. Jan Elen (voorzitter), hoogleraar Pedagogische Wetenschappen aan de KU Leuven;
- Prof. dr. Regina Mulder (vicevoorzitter), hoogleraar Pedagogiek/Onderwijskunde aan de Universität Regensburg;
- Dr. Dominique Sluijsmans, lector Professioneel Beoordelen aan Zuyd Hogeschool en onbezoldigd universitair hoofddocent aan Maastricht University;
- Fleur van Gils BSc (student-lid), student Research Master Educational Sciences aan de Universiteit Utrecht.

Het panel werd ondersteund door drs. Renate Prenen, die optrad als secretaris.

De curricula vitae van de panelleden zijn opgenomen in bijlage 1.

WERKWIJZE VAN HET PANEL

De beoordeling van de Masteropleiding Onderwijswetenschappen van de Open Universiteit is onderdeel van een clustervisitatie. Van februari tot en met april 2017 beoordeelt het panel in totaal twee bacheloropleidingen en acht masteropleidingen aan zeven universiteiten.

Het panel bestaat in totaal uit twaalf leden:

- Prof. dr. Jan Elen (voorzitter)
- Prof. dr. Regina Mulder (vicevoorzitter)
- Dr. Dominique Sluijsmans
- Prof. dr. Bernadette van Hout-Wolters
- Daisy Satijn MA
- Drs. Marcelle Peeters
- Ir. Leenderd van der Deijl
- Prof. dr. med. Martin Fischer
- Drs. Jan Steen
- Tessa Voerman BSc (student-lid)
- Fleur van Gils BSc (student-lid)
- Janine Wulz MSc (student-lid)

Voor elk bezoek is een (sub)panel aangesteld, gebaseerd op de expertise en beschikbaarheid van panelleden en rekening houdend met mogelijke belangenverstrengeling. De (sub)panels bestaan in de regel uit vier of vijf leden.

Adrienne Wieldraaijer-Huijzer MA was tot en met december 2016 coördinator van de clustervisitatie Onderwijskunde. Vanaf januari 2017 heeft Peter Hildering MSc deze taak overgenomen. Hij was secretaris tijdens de bezoeken aan de Universiteit van Amsterdam en Maastricht University. Hij bezocht ook de slotvergaderingen van de overige bezoeken en las en becommentarieerde elk conceptrapport om zo de consistentie van rapportage en beoordeling te waarborgen. Drs. Renate Prenen, freelance medewerker van QANU, was secretaris van het panel tijdens de bezoeken aan de Universiteit Twente, Universiteit Utrecht, Rijksuniversiteit Groningen, Open Universiteit en Radboud Universiteit. Dr. Fiona Schouten trad op als tweede secretaris tijdens het bezoek aan de MHPE-opleiding van Maastricht University.

Vorbereiding

Na ontvangst van de kritische reflectie controleerde de coördinator deze op kwaliteit en volledigheid alvorens haar ter bestudering naar het panel te sturen. De panelleden lazen de kritische reflectie en formuleerden op basis daarvan vragen en eerste bevindingen. In overleg met de voorzitter stelde de secretaris een selectie samen van vijftien eindwerken (scripties). Deze eindwerken werden gekozen uit een lijst van afgestudeerden over de twee voorgaande jaren. Daarbij hielden de secretaris en de voorzitter rekening met variatie in onderwerpkeuze, begeleiding en beoordeling. Het panel bestudeerde deze selectie en de bijbehorende beoordelingsformulieren.

De coördinator stelde een bezoekprogramma op in overleg met de voorzitter, secretaris en de contactpersonen van de opleiding Onderwijswetenschappen. Dit bezoekprogramma is in dit rapport opgenomen als bijlage 4. De opleiding selecteerde vervolgens voor elke gespreksronde representatieve gesprekspartners die ter goedkeuring werden voorgelegd aan de secretaris en de voorzitter.

Het panel kwam bijeen op 8 november 2016 voor een startvergadering voor de gehele clustergroep Onderwijskunde, met uitzondering van de internationale panelleden uit het subpanel voor de opleiding MHPE aan Maastricht University. Tijdens die bijeenkomst werden de panelleden geïnformeerd over het beoordelingskader en de planning van de bezoeken. Het panel reflecteerde

ook op de inhoud en het gebruik van het domeinspecifiek referentiekader voor de clustergroep (zie bijlage 2).

Bezoek

Aan het begin van het bezoek aan de Open Universiteit hield het panel een startvergadering. Tijdens die vergadering besprak het panel zijn werkwijze tijdens het bezoek. Tijdens het bezoek bestudeerde het panel het ter inzage gevraagde materiaal. Een overzicht van dit materiaal is te vinden in bijlage 6. Het panel sprak met studenten en docenten, formeel verantwoordelijken, alumni, leden van de Raad van Advies en vertegenwoordigers van de Opleidings- en Examencommissie. Tevens bood het panel studenten en docenten de gelegenheid om informeel met het panel te spreken tijdens een inloopspreekuur. Van die gelegenheid is geen gebruik gemaakt. Wel heeft een student via e-mail haar ervaringen met het panel gedeeld.

Rapportage

De secretaris schreef een conceptrapport op basis van de bevindingen van het panel. Dit legde de secretaris voor aan de panelleden. Na verwerking van hun commentaar en na akkoord van het panel stuurde de secretaris het rapport naar het bestuur van de Faculteit Psychologie en Onderwijswetenschappen van de Open Universiteit met het verzoek om feitelijke onjuistheden te melden. De reactie van het bestuur op het conceptrapport werd voorgelegd aan de voorzitter van het panel en feitelijke onjuistheden werden op zijn verzoek gecorrigeerd. Vervolgens werd het rapport door het panel vastgesteld en toegestuurd aan de Faculteit Psychologie en Onderwijswetenschappen.

Beslisregels

In overeenstemming met het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO heeft het panel de volgende definities voor de beoordeling van de afzonderlijke standaarden en de opleiding als geheel gehanteerd:

Basiskwaliteit

De kwaliteit die in internationaal perspectief redelijkerwijs mag worden verwacht van een bachelor- of masteropleiding binnen het hoger onderwijs.

Onvoldoende

De opleiding voldoet niet aan de gangbare basiskwaliteit en vertoont op meerdere vlakken ernstige tekortkomingen.

Voldoende

De opleiding voldoet aan de gangbare basiskwaliteit en vertoont over de volle breedte een acceptabel niveau.

Goed

De opleiding steekt systematisch uit boven de gangbare basiskwaliteit.

Excellent

De opleiding steekt systematisch ver uit boven de gangbare basiskwaliteit en geldt als een internationaal voorbeeld.

SAMENVATTEND OORDEEL VAN HET PANEL

Beoogde eindkwalificaties

De masteropleiding Onderwijswetenschappen aan de Open Universiteit omvat 60 EC en is een universitaire deeltijdopleiding in de vorm van afstandsonderwijs. De opleiding beoogt studenten op te leiden tot het niveau van Master of Science in het domein van het onderwijskundig ontwerpen. De opleiding is vooral gericht op het microniveau en in mindere mate ook op het mesoniveau van het onderwijs. De kern van het curriculum richt zich op het verbeteren van onderwijsleerprocessen door middel van het wetenschappelijk onderbouwd ontwerpen, ontwikkelen, implementeren en evalueren van onderwijsleersituaties of (delen van) curricula. De opleiding is opgebouwd rond twee kerncompetenties: onderwijswetenschappelijk onderzoek en onderwijskundig ontwerpen. Bovendien besteedt de opleiding aandacht aan academische vaardigheden zoals academisch schrijven, presenteren en het deelnemen aan het wetenschappelijk debat.

Het panel stelt vast dat de eindkwalificaties van de masteropleiding Onderwijswetenschappen aansluiten bij de vereisten vanuit het vakgebied. Ook concludeert het panel dat de eindkwalificaties passend zijn voor een academische opleiding op masterniveau. Het panel waardeert de nadrukkelijke focus op het microniveau en de twee kerncompetenties onderwijswetenschappelijk onderzoek en onderwijskundig ontwerpen. Deze passen goed bij de onderzoeksgebieden en expertises van de staf. Het panel constateert wel dat de opleiding ervoor moet waken dat het relatief smalle opleidingsprofiel goed blijft aansluiten op de behoeften vanuit het afnemend werkveld. Met het oog op een toenemende interculturele samenleving adviseert het panel daarnaast om de internationale oriëntatie van de opleiding te versterken.

Onderwijsleeromgeving

Het panel oordeelt dat het studieprogramma van de masteropleiding Onderwijswetenschappen zodanig in elkaar zit dat deze de studenten in staat stelt de eindkwalificaties van de opleiding te behalen. Naast vakinhoudelijke kennis en vaardigheden, besteedt het programma voldoende aandacht aan de academische, wetenschappelijke en professionele vorming van studenten. Wel zou de aandacht voor technologische ontwikkelingen in het onderwijs versterkt kunnen worden. Ook merkt het panel op dat de aandacht voor professionele vaardigheden als verandermanagement, implementatiestrategieën en adviesvaardigheden in het huidige programma enigszins beperkt en gefragmenteerd is. Het panel adviseert te werken aan een doorlopende leerlijn professionele vaardigheden. Ten aanzien van de kerncompetentie onderwijskundig ontwerpen, stelt het panel vast dat deze wordt ingekaderd door de keuze voor een specifiek ontwerpmodel, namelijk het 4C/ID-model. Gegeven de inherente beperkingen aan elk model alsook internationale ontwikkelingen op het gebied van onderwijsontwerp, suggereert het panel om de focus te verbreden door ook aandacht te besteden aan andere ontwerpmodellen, inclusief de aandacht voor de pedagogische, didactische en contextuele aspecten van curriculumontwerp.

Het panel concludeert dat het programma voldoende samenhang vertoont. Een competentiekaart waarin naast eindkwalificaties ook start- en tussenkwalificaties zijn geformuleerd, fungeert als onderlegger voor de opbouw en nadere concretisering van het curriculum. Daarnaast zijn er per cursus leerdoelen opgesteld. Het panel constateert dat het niet voor alle betrokken stafleden even helder is hoe deze kwalificaties en leerdoelen zich tot elkaar verhouden en adviseert dan ook om de functie en onderlinge samenhang van de beide sets nader te expliciteren. Een ander aandachtspunt betreft de cursussen Atelier en Trends in onderwijs en onderwijswetenschappen. Deze cursussen staan thans enigszins los van de overige cursussen. Bovendien wordt er binnen de opleiding verschillend gedacht over de (gewenste) positie en doelstellingen van deze cursussen. Het panel beveelt aan om eens goed naar de inpassing van deze cursussen te kijken.

Het panel is tevreden over de inhoud en opzet van de verschillende cursussen. Het stelt vast dat het afstandsonderwijs op professionele manier is vormgegeven met activerende materialen, taken en duidelijke instructie. Ook is het panel positief over de begeleiding door docenten en de

studieadviseur. Wel vraagt het panel aandacht voor de hoeveelheid opdrachten tijdens cursussen waarbij er soms onnodige herhaling optreedt. De opleiding is studeerbaar; het nieuwe onderwijsmodel van de Open Universiteit heeft zichtbare positieve effecten op de studierendementen. Ook is het panel te spreken over de vakinhoudelijke, wetenschappelijke en didactische kwaliteiten van de staf en over de aandacht voor docentprofessionalisering binnen de opleiding. Er is sprake van een open sfeer waarin veel wordt afgestemd en samengewerkt. Wel verdient de hoge werkdruk van de staf aandacht. Het panel concludeert voorts dat het systeem van kwaliteitszorg adequaat functioneert. Het heeft een positieve indruk gekregen van de opleidingsadviescommissie en moedigt de commissie aan haar proactieve adviesrol nog verder te versterken.

Toetsing

Het panel stelt vast dat het systeem van toetsing en beoordeling adequaat functioneert. Er wordt gebruik gemaakt van diverse toetsvormen die passen bij de inhoud en vormgeving van de opleiding. De toetsing van de cursussen is transparant en inhoudelijk van een voldoende masterniveau. Ook de beoordeling van de masterthesis vindt op gedegen en transparante wijze plaats. Het panel waardeert het dat diverse instrumenten worden ingezet om de betrouwbaarheid en validiteit van toetsing en beoordeling te bevorderen zoals het toepassen van *rubrics*, vier-ogenprincipe en kalibreersessies over de toepassing van de beoordelingscriteria door de thesisbeoordelaars.

De kwaliteitsborging van de toetsing en beoordeling is voldoende op orde. De opleiding beschikt sinds kort over een concept-toetsbeleidsplan. Dit plan vormt een belangrijke basis voor de kwaliteitsborging van tentamens en examens alsook voor de borging of met het huidige (toets)programma de eindkwalificaties worden gerealiseerd. Het panel is tevreden over het functioneren van de Commissie voor de Examens. De commissie neemt diverse initiatieven om meer inzicht te krijgen in de toetskwaliteit, onder andere het steekproefsgewijs herbeoordelen van mastertheses. Het panel constateert wel dat door het ontbreken van een toetsbeleidsplan de Commissie voor de Examens niet altijd even goed in staat is geweest om een volledige uitspraak te doen dat met het (toets)programma alle eindkwalificaties worden getoetst en behaald. Het panel beveelt aan om op korte termijn het toetsbeleidsplan nader te concretiseren zodat de samenhang tussen de eindkwalificaties, onderwijs, tussentijdse toetsing en eindopdrachten/eindtoetsen voor alle betrokkenen helder is.

Gerealiseerde eindkwalificaties

Het panel stelt vast dat de mastertheses voldoen aan de eisen die mogen worden gesteld aan de eindwerken van een masteropleiding. Het kan zich over het algemeen vinden in de becijfering en stemt in met het inhoudelijke en wetenschappelijke niveau van de mastertheses. Wel vraagt het panel aandacht voor de wisselende feedback die studenten ontvangen op de thesisbeoordelingsformulieren. Het panel is positief over de aangetoonde meerwaarde van de masteropleiding voor afgestudeerden en komt tot de conclusie dat de eindkwalificaties van de masteropleiding Onderwijswetenschappen aan de Open Universiteit worden behaald.

Het panel beoordeelt de Standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Masteropleiding Onderwijswetenschappen

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing	voldoende
Standaard 4: Gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

De voorzitter en de secretaris van het panel verklaren hierbij dat alle panelleden kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 3 juli 2017

A handwritten signature in black ink, consisting of stylized initials 'JE' followed by a long horizontal stroke.

Prof. dr. Jan Elen

A handwritten signature in black ink, featuring a large, circular loop followed by a horizontal stroke.

Drs. R.L. Prenen

BEHANDELING VAN DE STANDAARDEN UIT HET BEOORDELINGSKADER VOOR DE BEPERKTE OPLEIDINGSBEOORDELING

Organisatie van het onderwijs

De masteropleiding Onderwijswetenschappen van de Open Universiteit (OU) is onderdeel van de Faculteit Psychologie en Onderwijswetenschappen. De uitvoering van het onderwijs is geïntegreerd binnen het Welten-instituut, het onderzoekscentrum voor leren, doceren en technologie, dat onderdeel is van de faculteit. De docenten van de opleiding zijn hoogleraren, universitair hoofddocenten en universitair docenten van het instituut. De dagelijkse leiding is momenteel belegd bij een interim-opleidingsdirecteur. De (interim-)opleidingsdirecteur is onder meer belast met de organisatie en coördinatie van de opleiding en ziet toe op de kwaliteit van het onderwijs. De (interim-)opleidingsdirecteur wordt bijgestaan door een Kernteam Onderwijs, bestaande uit twee universitair docenten en een onderwijscoördinator. Ten behoeve van cursusevaluaties, toetsdeskundige ondersteuning en docentprofessionalisering kan de masteropleiding een beroep doen op de onderwijskundige diensten van het Expertisecentrum Onderwijs en Professionalisering.

De masteropleiding heeft een eigen opleidingscommissie waarin studenten, docenten en de onderwijscoördinator als ambtelijk secretaris zitting hebben. De opleidingscommissie adviseert onder meer over de Onderwijs- en Examenregeling, plannen voor cursusrevisies en nieuwe cursussen. De facultaire Commissie voor de Examens is verantwoordelijk voor de borging van de kwaliteit van tentaminering en examinering. De opleiding is met één lid in de Commissie voor de Examens vertegenwoordigd. De Commissie voor de Examens wordt geadviseerd over vrijstellingsverzoeken en toelating door de Commissie voor Vrijstelling en Toelating. De opleiding kent voorts een aantal specifieke advieslichamen en overlegstructuren waaronder een curriculumcommissie, cursusteamleidersoverleg, docentenoverleg en een Raad van Advies.

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting:

De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding. Voor zover van toepassing zijn de beoogde eindkwalificaties tevens in overeenstemming met relevante wet- en regelgeving.

Bevindingen

Domeinspecifiek referentiekader

De opleidingen Onderwijswetenschappen van de Nederlandse universiteiten hebben voorafgaand aan de visitatie gezamenlijk een domeinspecifiek referentiekader opgesteld (zie bijlage 1). Het rapport van de Commissie Sectorplan Onderwijswetenschappen uit 2015 heeft in belangrijke mate als inspiratiebron voor dit kader gediend. Het kader schetst het kennisdomein van de Onderwijswetenschappen en karakteriseert het niveau, oriëntatie en inrichting van de opleidingen op bachelor- en masterniveau. Hierbij wordt rekening gehouden met ontwikkelingen in wetenschap, arbeidsmarkt en onderwijs, en de gevolgen die dit heeft voor zowel de kennis, vaardigheden en attitudes van de afgestudeerden als de curricula van de opleidingen. Het kader formuleert een aantal algemene eindkwalificaties voor bachelor- en masteropleidingen Onderwijswetenschappen.

Profiel en beoogde eindkwalificaties

Volgens de kritische reflectie beoogt de masteropleiding Onderwijswetenschappen aan de Open Universiteit studenten op te leiden tot het niveau van Master of Science in het domein van het onderwijskundig ontwerpen. De opleiding is vooral gericht op het microniveau en in mindere mate ook op het mesoniveau van het onderwijs. De kern van het curriculum richt zich op het verbeteren van onderwijsleerprocessen door middel van het wetenschappelijk onderbouwd ontwerpen, ontwikkelen, implementeren en evalueren van onderwijsleersituaties of (delen van) curricula. De opleiding is opgebouwd rond twee kerncompetenties: onderwijswetenschappelijk onderzoek en onderwijskundig ontwerpen. Onder de competentie onderwijswetenschappelijk onderzoek wordt verstaan het vermogen om onderwijswetenschappelijk onderzoek te ontwerpen, op te zetten, uit te voeren en te rapporteren. Onderwijskundig ontwerpen wordt gezien als het vermogen om op wetenschappelijk verantwoorde wijze aanpakken, methoden, adviezen en (ICT-)producten voor schoolse en buitenschoolse leercontexten te ontwerpen, te ontwikkelen, te implementeren en te evalueren. Daarnaast besteedt de opleiding aandacht aan academische vaardigheden zoals academisch schrijven, presenteren en het deelnemen aan het wetenschappelijk debat. De opleiding heeft eindkwalificaties geformuleerd volgens de Dublin-descriptoren op masterniveau. Daarnaast heeft de opleiding startkwalificaties uitgewerkt en zijn op drie tussenliggende niveaus (oriënterend, funderend, verdiepend/verbredend) kwalificaties geformuleerd om op een gestructureerde wijze te kunnen toewerken naar de eindkwalificaties. Bijlage 3 omvat een overzicht van de eindkwalificaties, startkwalificaties en tussenkwalificaties.

Het panel heeft tijdens het bezoek stilgestaan bij het profiel en de eindkwalificaties van de masteropleiding. Het panel constateert dat de eindkwalificaties voldoende in lijn zijn met het domeinspecifiek referentiekader en passend zijn voor een academische opleiding op masterniveau. Het panel heeft waardering voor de bewuste keuze van de opleiding te focussen op het microniveau. Ook waardeert het de keuze voor de twee kerncompetenties. Dit alles sluit goed aan bij de onderzoeksprogramma's van het Welten-instituut en expertises van de staf. Wel merkt het panel op dat de opleiding waakzaam moet zijn dat het enigszins smalle profiel goed blijft aansluiten op de behoeften vanuit het afnemend werkveld. Het panel verwijst naar het domeinspecifiek referentiekader en het rapport van de Commissie Sectorplan Onderwijswetenschappen. Daarin worden ontwikkelingen geschetst als leven lang leren, brede academische vorming en ICT en onderwijs, die wellicht zullen moeten leiden tot een heroverweging van het opleidingsprofiel.

Desgevraagd licht het management toe dat een goede aansluiting van de eindkwalificaties met de eisen die worden gesteld door de vakgenoten en het werkveld, voortdurend zijn aandacht heeft. Onlangs heeft men de aansluiting gevalideerd door middel van een onderzoek bij verschillende stakeholders, waaronder werkveldvertegenwoordigers en alumni. De uitkomsten waren een bevestiging van de thans gehanteerde competenties. De opleiding voorziet met haar huidige profiel duidelijk in een behoefte. Wel kwamen uit het onderzoek ook diverse aandachtspunten naar voren die in lijn zijn met bovengenoemde ontwikkelingen. Het management is voornemens deze aandachtspunten in relatie tot de profielkeuzes in de komende tijd nader te verkennen, hetgeen het panel van harte ondersteunt.

Het panel heeft tijdens het bezoek ook stilgestaan bij de internationale oriëntatie van de opleiding. Zoals uit de diverse gesprekken blijkt, heeft internationalisering niet hoog op de prioriteitenlijst gestaan. Mede vanwege de internationale oriëntatie van het Welten-instituut, overweegt men om een Engelstalige masteropleiding aan te gaan bieden. Verder is de staf mogelijkheden aan het verkennen om de opleiding zelf een meer internationaal karakter te geven. Volgens het management is de specifieke opzet van de opleiding, online afstandsonderwijs, een complicerende factor. Hierdoor kan internationalisering minder gevarieerd uitgewerkt worden dan bijvoorbeeld in dagopleidingen met stages en uitwisselingsmogelijkheden. Ook is zijn ervaring dat de huidige studenten, die veelal werkzaam zijn als docent binnen het Nederlandse en Belgische onderwijssysteem, hier weinig behoefte aan hebben. Men zoekt dan ook naar een goede balans. Het panel heeft hier begrip voor. Tegelijkertijd wil het panel de noodzaak benadrukken van een goede voorbereiding van studenten

op een steeds toenemende internationalisering van de samenleving. Het beveelt dan ook aan te bezien op welke wijze academische competenties die van belang zijn in een internationaal georiënteerde samenleving, nader gestimuleerd kunnen worden.

Overwegingen

Het panel stelt vast dat de eindkwalificaties van de masteropleiding Onderwijswetenschappen aansluiten bij de vereisten vanuit het vakgebied en passend zijn voor een academisch opleiding op masterniveau. Het panel waardeert de nadrukkelijke focus op het microniveau en de twee kerncompetenties onderwijswetenschappelijk onderzoek en onderwijskundig ontwerpen. Deze passen goed bij de onderzoeksgebieden en expertises van de staf. Wel constateert het panel dat de opleiding ervoor moet waken dat het relatief smalle opleidingsprofiel goed blijft aansluiten op de behoeften vanuit het afnemend werkveld. Met het oog op een toenemende internationalisering van de samenleving adviseert het panel daarnaast om de internationale oriëntatie van de opleiding te versterken.

Conclusie

Het panel beoordeelt Standaard 1 als 'voldoende'.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting:

De inhoud en vormgeving van het programma stellen de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

Inhoud en samenhang

Het panel heeft het curriculum van de masteropleiding Onderwijswetenschappen bestudeerd. Het heeft inzage gehad in cursusmateriaal, verslagen van relevante commissies en de digitale leeromgeving. Tijdens het bezoek heeft het panel gesprekken gevoerd met het management, studenten, docenten, werkveldvertegenwoordigers en alumni. Op grond daarvan heeft het panel zich een oordeel gevormd over het studieprogramma.

De opleiding is vormgegeven binnen de specifieke wettelijke en organisatorische context van de Open Universiteit. Dit betekent dat de opleiding gepositioneerd is als een deeltijdopleiding waarbij het onderwijs modulair en online wordt aangeboden. Het programma omvat 60 EC en bestaat uit zes cursussen: Onderwijswetenschappen: de basis; Ontwerpen van onderwijs; Methoden voor onderwijsonderzoek; Atelier; Trends in onderwijs en onderwijswetenschappen; en de masterthesis. De cursussen omvatten elk 7,5 EC met uitzondering van de masterthesis die 22,5 EC omvat. De cursussen zijn, overeenkomstig de eind- en tussenkwalificaties, verdeeld over vier niveaus: de oriënterende fase, funderende, verdiepende/verbredende en specialiserende fase.

De opleiding is in 2014 opnieuw ontworpen binnen de kaders van een nieuw onderwijsmodel van de Open Universiteit. De cursussen worden in het nieuwe model in kwartielen aangeboden, hebben in principe een vaste start- en einddatum en worden in een tijdsbestek van tien weken (elfde week tentamen) gegeven. Het curriculumontwerp impliceert een volgorde waarin de cursussen bestudeerd dienen te worden. De aanwezigheid van een jaarrooster zorgt ervoor dat deze volgorde door studenten goed gehanteerd kan worden. Bijlage 4 omvat een schematisch programmaoverzicht.

Zoals beschreven in standaard 1, heeft de opleiding naast eindkwalificaties ook start- en tussenkwalificaties geformuleerd. Deze start- en tussenkwalificaties geven de gewenste beheersingsniveaus weer van de onderzoekscompetentie, ontwerpcompetentie en andere academische competenties in verschillende fasen van de opleiding. Het is het panel opgevallen dat er naast deze kwalificaties ook leerdoelen per cursus zijn geformuleerd. Daar de meeste fasen bestaan uit één cursus zijn er dus tegelijkertijd twee verschillende sets van kwalificaties/leerdoelen van toepassing. Het panel vroeg zich af wat de rationale daarvan was, temeer omdat uit de diverse gesprekken blijkt dat het voor sommige stafleden niet helder is hoe deze sets zich tot elkaar verhouden. Het management gaf als toelichting dat de kwalificaties tezamen de competentiekaart vormen die als onderlegger functioneert voor de opbouw en nadere concretisering van het curriculum. De leerdoelen zijn vervolgens vooral bedoeld om studenten goed te informeren over de doelstellingen en inhoud per cursus waarbij de kwalificaties en leerdoelen wel aan elkaar kunnen worden gelinkt. Het panel is van mening dat de uitwerking van de eindkwalificaties op gedegen wijze plaatsvindt en bijdraagt aan de coherentie van het programma. Wel adviseert het om de functie van beide sets alsook de onderlinge samenhang nader te expliciteren zodat deze voor alle betrokkenen duidelijk zijn.

Het panel stelt vast dat het programma zodanig is vormgegeven dat het studenten in staat stelt de eindkwalificaties te behalen. Het is tevreden over de inhoud van de opleiding; deze is van voldoende masterniveau en sluit goed aan op de eindkwalificaties. Wel zou volgens het panel de aandacht voor technologische ontwikkelingen in het onderwijs versterkt kunnen worden. Het wordt hierin ondersteund door de geïnterviewde werkveldvertegenwoordigers en alumni, die wijzen op het toenemend belang van dergelijke kennis en vaardigheden voor de onderwijskundige professie. Op dit moment is de aandacht vooral geconcentreerd in de keuzecursus Digitale media en leren. Het panel beveelt aan om te bezien hoe technologische ontwikkelingen in het onderwijs ook op andere plekken in het programma aan bod kunnen komen. Het merkt daarbij op dat er binnen het Welten-instituut veel expertise aanwezig is op dit terrein en dat de verbinding van deze expertise met het programma nog verder versterkt zou kunnen worden.

Het panel constateert voorts dat het programma voldoende aandacht besteedt aan academische en wetenschappelijke vorming van studenten. De cursus Methoden voor onderwijsonderzoek en de masterthesis zijn hierin belangrijk maar ook in andere cursussen wordt veelvuldig aandacht besteed aan academische en wetenschappelijke vormingsdoelen. Het is het panel opgevallen dat de twee kerncompetenties inhoudelijk gezien verschillend zijn uitgewerkt in het curriculum. De onderzoekscompetentie wordt vrij breed ingevuld. Dat wil zeggen dat gedurende het programma een diversiteit aan onderzoeksmethoden en -technieken aan bod komt. Daarentegen wordt de ontwerpcompetentie sterk ingekaderd door de keuze voor één specifiek ontwerpmodel, namelijk het 4C/ID-model dat hier als uitgangspunt is genomen en specifiek voor deze opleiding is uitgewerkt. Het panel heeft waardering voor het betreffende model maar ziet wel dat het bereik ervan noodzakelijkerwijs beperkt is. Ook sluit de exclusieve focus op dit ontwerpmodel niet geheel aan op internationale ontwikkelingen op het gebied van onderwijsontwerp. Het panel adviseert dan ook te werken aan een verbreding van de ontwerpcompetentie door ook aandacht te besteden aan andere ontwerpmodellen.

Ten aanzien van de professionele vorming van studenten, ziet het panel met waardering dat vrijwel alle opdrachten die studenten uitvoeren tijdens de opleiding authentiek van aard zijn. Studenten kunnen daarbij eigen casuïstiek, ervaringen en interesses inbrengen. Op deze wijze worden zij uitgedaagd om de (eigen) beroepspraktijk te koppelen aan academische kennis en vaardigheden. Een aandachtspunt betreft wel de mate waarin professionele vaardigheden als verandermanagement, implementatiestrategieën en adviesvaardigheden aan bod komen in het programma. Het panel constateert dat de aandacht voor deze vaardigheden enigszins beperkt en gefragmenteerd is. De opleiding zou hier nog eens goed naar kunnen kijken. Het panel geeft daarbij in overweging om te werken aan een doorlopende leerlijn professionele vaardigheden.

Het panel heeft tijdens het bezoek ook stilgestaan bij de cursussen Atelier en Trends in onderwijs en onderwijswetenschappen. Binnen Atelier kunnen studenten kiezen uit vier cursussen op de terreinen kwaliteit, toetsen, digitale media en literatuuronderzoek. De keuzecursus kan dienen ter voorbereiding op de masterthesis door al in te gaan op een gekozen onderwerp of ter individuele verbreding. Bij de cursus Trends in onderwijs en onderwijswetenschappen nemen studenten deel aan drie conferenties naar keuze en schrijven hierover een kritische evaluatie en recensie. Het panel waardeert het dat deze cursussen studenten de mogelijkheid geven tot verbreding en/of verdieping van hun competenties. Het is echter wel van mening dat deze cursussen enigszins los staan van de overige programmaonderdelen waarbij de precieze functie van deze cursussen binnen het gehele curriculum niet heel duidelijk is geformuleerd. Ook constateert het panel dat er binnen de opleiding verschillend wordt gedacht over de (gewenste) positie en doelstellingen van deze cursussen. Het panel adviseert om te werken aan een nadere explicitering zodat de relatie tot de eindkwalificaties en overige programmaonderdelen voor alle betrokkenen duidelijk is.

Zoals genoemd ronden studenten de opleiding af met een wetenschappelijk onderzoek dat resulteert in een masterthesis. Uit de diverse gesprekken met docenten en studenten blijkt dat de gekozen onderzoeksonderwerpen en -methodieken in het verleden zeer divers waren. Nu tracht de opleiding dit meer in te kaderen door een sterkere verbintenis te maken met het lopend onderzoek en de beschikbare expertises binnen het Welten-instituut. Ook heeft de masterthesiscoördinator een handleiding ontwikkeld voor afstudeerbegeleiders waarin stap voor stap is uitgelegd wat van hen verwacht wordt. Tevens organiseert hij op regelmatige basis intervisiebijeenkomsten voor begeleiders. Voorts blijkt uit de gesprekken dat de afstudeerbegeleiders steeds meer werken met zogeheten *thesis circles*. Hierbij worden studenten met vergelijkbare onderzoeken in kleine groepjes begeleid door een thesisbegeleider. Volgens de docenten en studenten werken de *thesis circles* goed. Naast dat het efficiënt is voor begeleiders, is het voor studenten stimulerend en leerzaam. Het panel is tevreden over deze initiatieven die in zijn optiek positief zullen bijdragen aan de kwaliteit van de mastertheses.

Werkvormen

De opleiding betreft online afstandsonderwijs waarbij studenten grotendeels plaats- en tijdonafhankelijk studeren. Dit stelt specifieke eisen aan de onderwijsleeromgeving. Bij veel cursussen wordt er gebruik gemaakt van een combinatie van zelfstudie en opdrachten. Van belang hierbij is de begeleiding van studenten. Zoals uit de kritische reflectie blijkt, is deze deels groepsgewijs en deels een-op-een. De communicatie verloopt via zowel synchrone media (virtuele klas of skype) als asynchrone media (berichten in discussiefora in de leeromgeving). De virtuele klas wordt ingezet voor korte colleges, gezamenlijk bespreken van opdrachten, groepsdiscussies, spreekuur en het geven van feedback. Sessies in de virtuele klas zorgen voor meer binding tussen studenten onderling en met docenten. Opnamen ondersteunen studenten die de synchrone sessies niet kunnen bijwonen.

Het panel heeft voorafgaand en tijdens het bezoek inzage gehad in de digitale leeromgeving en andere onderwijsmaterialen. Ook heeft het hierover gesproken met studenten en alumni. Het panel constateert dat het afstandsonderwijs op professionele manier is vormgegeven met activerende materialen, taken en duidelijke instructie. Ook constateert het panel dat de begeleiding op adequate wijze plaatsvindt. Studenten en alumni benadrukken dat zij de contactmomenten met en feedback van docenten en medestudenten alsook de vrijheid van het online afstandsonderwijs zeer waarderen.

Een aandachtspunt dat naar voren kwam tijdens het bezoek betreft de hoeveelheid opdrachten. Studenten geven aan dat er heel veel opdrachten per cursus zijn waarbij er soms sprake is van onnodige herhaling. Omdat een aantal opdrachten vervolgens niet meetelt voor het eindcijfer, gaan studenten hier berekenend mee om. Volgens de studenten zouden sommige opdrachten er uitgehaald kunnen worden dan wel in elkaar geschoven kunnen worden. Het panel beveelt aan hier nog eens goed naar te kijken.

Zoals eerder in dit rapport genoemd, is de opleiding in 2014 gestart met de invoering van het nieuwe onderwijsmodel van de Open Universiteit. Zowel docenten als studenten tonen zich zeer tevreden met dit nieuwe model. Tot belangrijke wijzigingen behoren het bieden van cursussen in kwartieren en het werken met studentcohorten. Studenten starten nu tegelijkertijd met een cursus, veelal betreft de start een gezamenlijke fysieke bijeenkomst, waardoor zij vanaf de eerste dag een netwerk vormen. Hierdoor weten zij elkaar goed te vinden en wordt samenwerkend leren gestimuleerd. Het panel is te spreken over het nieuwe onderwijsmodel dat zichtbaar ook een positief effect heeft op de rendementen (zie *Instroom en studeerbaarheid*).

Instroom en studeerbaarheid

Naast de informatie in de kritische reflectie, heeft het panel tijdens het bezoek aanvullende informatie gekregen over de instroom alsook hierover gesproken met studenten en het management. Het panel constateert dat de toegangsvereisten helder zijn. De masteropleiding Onderwijswetenschappen is rechtstreeks toegankelijk voor studenten die al een verwante wo- bacheloropleiding van minstens 180 EC hebben afgerond, zoals de opleidingen (toegepaste) onderwijskunde, pedagogiek of (onderwijs)psychologie. De opleiding is verder via een schakelprogramma toegankelijk voor mensen die een andere wo- of hbo-opleiding van minstens 180 EC hebben afgerond.

Het merendeel van de studenten heeft een hbo-achtergrond en dient dus eerst het schakelprogramma te volgen. Betreffende studenten vinden dit over het algemeen een goede voorbereiding op de masteropleiding, maar geven aan dat voor hen de samenhang soms niet helemaal duidelijk was. De cursussen in het schakeltraject stonden enigszins los van elkaar en pas later, tijdens hun masteropleiding, konden zij de verbinding goed maken. Een ander aandachtspunt betreft de vrijstellingen voor het schakeltraject. Uit de gesprekken met studenten en alumni blijkt namelijk dat hier soms een mismatch zit met de achtergronden en verwachtingen van studenten. Volgens het panel zijn er duidelijke profielen te onderscheiden in de instroom. Het beveelt aan om - in samenspraak met het werkveld- te bezien hoe het schakeltraject beter kan aansluiten bij de verschillende instroomprofielen.

Het panel concludeert dat het programma studeerbaar is. Geïnterviewde studenten en alumni vinden de studie pittig, maar haalbaar. Zij geven aan dat men in het nieuwe onderwijssysteem een tandje bij moet zetten om bepaalde deadlines te halen maar dat dit wel goed is voor het werktempo. Verder benadrukken ze qua studievoortgang veel te hebben aan de adequate begeleiding door docenten. Docenten houden zich over het algemeen aan de afspraken, houden nauwlettend de voortgang van studenten in hun cursus in de gaten en geven goede feedback. Ook de rol van de studieadviseur valt op in deze. De studieadviseur monitort op een overkoepelend niveau de ontwikkeling van de student en heeft een belangrijke rol in het samen met de student bewaken van het gelopen en te lopen studiepad.

Het panel ziet de resultaten ervan terug in de studierendementen. Zoals blijkt uit aanvullende gegevens verkregen tijdens het bezoek, zijn deze sinds het nieuwe onderwijsmodel sterk verbeterd. Zo zijn de cursusrendementen van studenten die binnen één jaar een cursus afronden aanzienlijk gestegen (van 40% in 2012 naar 71% in 2015) en is het aantal gediplomeerden per jaar toegenomen (van 18 in 2012 naar 39 in 2016). Het panel is tevreden met deze cijfers en moedigt de opleiding aan het ingezette beleid voort te zetten.

Personeel

Het panel heeft op basis van de informatie in de kritische reflectie de samenstelling van de staf bestudeerd. Ook heeft het panel tijdens het bezoek met het management, docenten en studenten gesproken over de kwaliteit en de kwantiteit van het personeel. De 45 wetenschappelijke stafleden die betrokken zijn bij de masteropleiding Onderwijswetenschappen zijn aangesteld bij het Welten-instituut. Deze betreffen hoogleraren, hoofddocenten, universitaire docenten en promovendi. Stafleden van het instituut worden ingezet als docent in de opleiding (in totaal 10,5 fte in 2015-2016) en voor de begeleiding van afstudeerders (in totaal 1,2 fte in 2015-2016). De docent-student ratio lag in 2015-2016 rond 1:34, hetgeen het panel acceptabel acht.

Het panel is positief over de vakinhoudelijke, wetenschappelijke en didactische kwaliteiten van de staf. De inhoudelijke expertises van de docenten sluiten goed aan bij de onderwerpen die in de opleiding aan bod komen. Het panel heeft veel waardering voor het feit dat nagenoeg alle docenten tevens onderzoekers zijn. Hiermee is er sprake van een sterke wetenschappelijke verankering van de opleiding. Ook vindt het panel het positief dat er veel aandacht en ruimte is voor docentprofessionalisering. Docenten worden verwacht een basiskwalificatie onderwijs te bezitten of deze binnen een afgesproken termijn te behalen. Op peildatum augustus 2016 bezat 73% van de docenten een basiskwalificatie onderwijs. Daarnaast kunnen docenten gebruik maken van het scholingsaanbod van het Expertisecentrum Onderwijs en Professionalisering van de Open Universiteit en trainingen volgen in en ondersteuning krijgen bij het werken met de nieuwe digitale leeromgeving (zie tevens *Opleidingsspecifieke voorzieningen*). Studenten zijn over het algemeen tevreden over de docenten. Men noemt ze toegankelijk en altijd bereid te helpen waar nodig.

Het panel heeft tijdens het bezoek met docenten gesproken over de wijze waarop zij met elkaar samenwerken alsook over de ervaren werkdruk. Het panel constateert dat docenten regelmatig overleggen. Naast bilaterale overleggen zijn er onder andere het tweemaandelijks docentenoverleg, het cursusteamleidersoverleg en overleggen van advieslichamen als de opleidingscommissie en curriculumcommissie. Het panel heeft hier waardering voor. Dergelijke sessies dragen bij tot wederzijds begrip en een goede afstemming. Wel merkt het panel op dat veel stafleden met verschillende rollen participeren in meerdere overlegorganen. Dit vergt extra aandacht voor het beleggen van onderwerpen bij de geëigende gremia. Ook vraagt het om een goede interne communicatie. Ten aanzien van de werkdruk constateert het panel dat deze in de afgelopen periode hoog was. Door de invoering van het nieuwe onderwijsmodel, draait men tijdelijk een dubbel programma. Ook werkt de cohortsgewijze aanpak piekbelastingen in de hand. Desgevraagd laat het management weten dat de werkdruk zijn volle aandacht heeft. Men werkt aan diverse oplossingen zoals het inzetten van recent afgestudeerden als tutor en het betrekken van een emeritus-hoogleraar bij de thesisbegeleiding. Het panel heeft hier waardering voor.

Opleidingsspecifieke voorzieningen

Het panel stelt vast dat er sprake is van adequate voorzieningen voor de masterstudenten. Een nieuwe digitale leeromgeving yOUlearn is sinds september 2015 operationeel. Zoals gedemonstreerd aan het panel tijdens het bezoek is in yOUlearn elke cursus als een community vormgegeven. Iedere student kan zien wie de andere studenten zijn en wie de docenten zijn in de cursus. De materialen en taken zijn erin gestructureerd en er zijn veel mogelijkheden voor interactie tussen studenten onderling en met docenten. De leeromgeving yOUlearn maakt het mogelijk de begeleiding goed te stroomlijnen. Ook kunnen docenten middels het systeem goed de voortgang van studenten monitoren en niet-actieve studenten opsporen en benaderen. Hierdoor kan de opleiding haar betrokkenheid vergroten en studenten meer sturen op het behalen van cursussen. Het panel is positief over het nieuwe systeem. Wel constateert het panel dat het de uitdaging blijft om de interactiviteit van het systeem op peil te houden en te versterken. Zo laten studenten bijvoorbeeld weten ook buiten de Open Universiteit eigen *communities* te starten via andere platforms. Een ander aandachtspunt is de technische werking van het systeem. Volgens de studenten zijn er soms storingen; met name bij de virtuele klassen is dit hinderlijk.

Ten aanzien van de opleidingsspecifieke kwaliteitszorg, merkt het panel op dat er sprake is van een goede kwaliteitscultuur. Op diverse manieren worden er gegevens verzameld die inzicht geven in de kwaliteit van onderwijs en toetsing. Het panel heeft een positieve indruk gekregen van de opleidingscommissie. De commissie heeft een belangrijke signaalfunctie en haar adviezen worden adequaat opgepakt door het opleidingsmanagement. Het panel is in het bijzonder te spreken over de studentleden. Zij hebben een duidelijke inbreng en nemen diverse initiatieven. Het panel constateert voorts met waardering dat de opleidingscommissie bewust is van haar bredere adviesrol binnen de opleiding en moedigt haar aan om deze nog verder te versterken. Volgens het panel is een belangrijke stap daarin het -mede in relatie tot trends en ontwikkelingen binnen het vakgebied- ontwikkelen van een eigen visie op kwaliteitszorg.

Overwegingen

Het panel oordeelt dat het studieprogramma van de masteropleiding Onderwijswetenschappen zodanig in elkaar zit dat deze studenten in staat stelt de eindkwalificaties van de opleiding te behalen. Naast vakinhoudelijke kennis en vaardigheden, besteedt het programma voldoende aandacht aan de academische, wetenschappelijke en professionele vorming van studenten. Wel zou de aandacht voor technologische ontwikkelingen in het onderwijs versterkt kunnen worden. Ook merkt het panel op dat de aandacht voor professionele vaardigheden als verandermanagement, implementatiestrategieën en adviesvaardigheden in het huidige programma enigszins beperkt en gefragmenteerd is. Het adviseert te werken aan een doorlopende leerlijn professionele vaardigheden. Ten aanzien van de kerncompetentie onderwijskundig ontwerpen, stelt het panel vast dat deze wordt ingekaderd door de keuze voor een specifiek ontwerpmodel, namelijk het 4C/ID-model. Gegeven de inherente beperkingen aan elk model alsook internationale ontwikkelingen op het gebied van onderwijsontwerp, suggereert het panel om de focus te verbreden door ook aandacht te besteden aan andere ontwerpmodellen, inclusief de aandacht voor de pedagogische, didactische en contextuele aspecten van curriculumontwerp.

Het panel concludeert dat het programma voldoende samenhang vertoont. Een competentiekaart waarin naast eindkwalificaties ook start- en tussenkwalificaties zijn geformuleerd, fungeert als onderlegger voor de opbouw en nadere concretisering van het curriculum. Daarnaast zijn er per cursus leerdoelen opgesteld. Het panel constateert dat het niet voor alle betrokken stafleden even helder is hoe deze kwalificaties en leerdoelen zich tot elkaar verhouden en adviseert dan ook om de functie en onderlinge samenhang van de beide sets nader te expliciteren. Een ander aandachtspunt betreft de cursussen Atelier en Trends in onderwijs en onderwijswetenschappen. Deze cursussen staan thans enigszins los van de overige cursussen. Bovendien wordt er binnen de opleiding verschillend gedacht over de (gewenste) positie en doelstellingen van deze cursussen. Het panel beveelt aan om nog eens goed naar de inpassing van deze cursussen te kijken.

Het panel is tevreden over de inhoud en opzet van de verschillende cursussen. Het stelt vast dat het afstandsonderwijs op professionele manier is vormgegeven met activerende materialen, taken en duidelijke instructie. Ook is het positief over de begeleiding door docenten en de studieadviseur. Het panel vraagt wel aandacht voor de hoeveelheid opdrachten tijdens cursussen waarbij er soms onnodige herhaling optreedt. Het panel concludeert dat de opleiding studeerbaar is; het nieuwe onderwijsmodel van de Open Universiteit heeft zichtbare positieve effecten op de studierendementen. Ook is het panel te spreken over de vakinhoudelijke, wetenschappelijke en didactische kwaliteiten van de staf en over de aandacht voor docentprofessionalisering binnen de opleiding. Er is sprake van een open sfeer waarin veel wordt afgestemd en samengewerkt. Het panel constateert wel dat de hoge werkdruk van de staf aandacht behoeft. Het panel concludeert voorts dat het systeem van kwaliteitszorg adequaat functioneert. Het heeft een positieve indruk gekregen van de opleidingsadviescommissie en moedigt de commissie aan haar proactieve adviesrol nog verder te versterken.

Conclusie

Het panel beoordeelt Standaard 2 als 'voldoende'.

Standaard 3: Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Toelichting:

De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk. De examencommissie van de opleiding borgt de kwaliteit van de tentaminering en examinering.

Bevindingen

Het panel is nagegaan of de opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing. Het heeft daarbij gekeken naar het toetsbeleid, de procedures rondom toetsing, de toetsvormen en het functioneren van de examencommissie.

Toetsing

Het panel heeft kennisgenomen van het toetsbeleidsplan Psychologie en Onderwijswetenschappen. In dit beleidsplan staat de visie op toetsing van de faculteit beschreven. Verder wordt in het plan op opleidingsniveau aangegeven hoe de Dublin-descriptoren zijn vertaald in de eindkwalificaties van de opleiding, hoe deze zijn vertaald naar cursusdoelen en naar de beoordelingscriteria. Daarnaast wordt aangegeven welke gremia daarin een rol vervullen. Op cursusniveau wordt vervolgens weergegeven welke verantwoordelijkheden de examinerator van een cursus heeft in relatie tot het toetsbeleid, worden specifieke bepalingen omtrent de eindwerkstukken benoemd en wordt de kwaliteitszorgstructuur rondom toetsing besproken.

Het panel waardeert de aanwezigheid van het toetsbeleidsplan, maar stelt wel vast dat het recent is opgesteld en nog een conceptversie betreft. Zoals blijkt uit de diverse gesprekken heeft de totstandkoming, mede vanwege de invoering van het nieuwe onderwijsmodel, geen hoge prioriteit gehad. De Commissie voor de Examens benadrukt dat het toetsbeleidsplan voor haar een belangrijk instrument is in de kwaliteitsborging van tentamens en examens alsook in de check of met het huidige (toets)programma de eindkwalificaties worden gerealiseerd. Zij is dan ook blij dat er nu een concept ligt, al had zij dit graag eerder voorhanden gehad. Volgens de commissie was zij door het ontbreken ervan niet altijd even goed in staat om een volledige uitspraak te doen over het behalen van alle eindkwalificaties. Ook het panel is van mening dat het toetsbeleidsplan een belangrijke basis is voor het borgen van een goede samenhang. Het adviseert dan ook om spoedig te werken aan een nadere concretisering ervan zodat de onderlinge relaties tussen de eindkwalificaties, onderwijs, tussentijdse toetsing en eindopdrachten/eindtoetsen voor alle betrokkenen helder zijn.

In de cursussen worden diverse toetsvormen gebruikt, zoals een poster, ontwerpverslag, openboektentamen, verslag van een herontwerp en adviesrapport. Het panel is tevreden over de gebruikte toetsvormen en noemt deze gevarieerd en passend bij de leerdoelen, inhoud en didactische opzet van de cursussen. Het panel is ook positief dat bij een groot aantal cursussen *rubrics* worden gehanteerd die zowel formatief als summatief worden ingezet. Voorts waardeert het panel dat bij twijfelgevallen en hoge of lage scores van (eind)producten altijd meerdere beoordelaars worden betrokken. Ook is het panel tevreden dat cursusteams regelmatig overleggen over de beoordeling van (eind)producten, onder andere over de toepassing van beoordelingscriteria. Dit alles komt de betrouwbaarheid en validiteit van toetsing en beoordeling ten goede.

Voorafgaand aan en tijdens het bezoek heeft het panel toetsmateriaal, inclusief gemaakte toetsen/opdrachten door studenten, van verschillende cursussen bestudeerd. Het panel constateert dat de toetsen van adequaat niveau zijn. Er wordt gebruik gemaakt van relevante vraagstellingen en opdrachten. De geïnterviewde studenten en alumni zijn tevreden over de toetsing. Zij geven aan dat voor hen de toetseisen en -criteria helder zijn en dat zij zich kunnen vinden in de beoordelingen. Zij waarderen in het bijzonder de gerichte feedback die zij van docenten krijgen op hun (eind)producten.

Zoals beschreven in de kritische reflectie, ronden de studenten de opleiding af met een masterthesis. Voor de beoordeling ervan is een *rubric* beschikbaar. Deze is in meerdere iteraties door de examineratoren verfijnd. Inmiddels wordt deze *rubric* gebruikt door het team van zes door de Commissie voor de Examens benoemde examineratoren van masterthesis. Een thesis wordt altijd door twee beoordelaars apart beoordeeld, de examinerator en de begeleider, waarbij de examinerator eindverantwoordelijk is voor de beoordeling. Hiermee voldoet de beoordeling aan het vier-ogenprincipe. Afwijkingen tussen de twee beoordelingen worden besproken en indien nodig nog voorgelegd aan een derde beoordelaar. De examineratoren hebben regelmatig contact over de wijze van beoordeling, hetgeen bijdraagt aan consistentie in de beoordeling.

Het panel heeft met docenten en studenten gesproken over de begeleiding en beoordeling van de thesis en constateert dat deze op adequate wijze plaatsvindt. Het waardeert het dat op regelmatige basis (vrijwillige) kalibreersessies plaatsvinden waarin thesisbeoordelaars met elkaar in gesprek gaan over de beoordelingen. Het is het panel overigens opgevallen dat er twee verschillende beoordelingsformulieren worden gebruikt. Desgevraagd lichten de docenten toe dat men aparte formulieren heeft ontwikkeld voor onderzoeksgerichte versus ontwerpgerichte theses. Beide formulieren dekken de twee kerncompetenties af. Echter, bij de beoordeling van een ontwerpgerichte thesis gelden extra criteria voor de beoordeling van het ontwerp en worden er minder criteria voor de onderzoekscomponent gehanteerd. Het panel kan zich hierin vinden. De formulieren doen volgens het panel recht aan de verschillende thesisvormen.

Commissie voor de Examens

Zoals blijkt uit de kritische reflectie, is de Commissie voor de Examens een overkoepelende examencommissie waarin alle opleidingen van de Faculteit Psychologie en Onderwijswetenschappen zijn vertegenwoordigd. De commissie bestaat uit acht personen, waaronder een voorzitter en tevens extern lid, secretaris, drie leden, twee ambtelijk secretarissen (waarvan één plaatsvervangend) en een jurist. De Commissie voor de Examens is onder andere verantwoordelijk voor de kwaliteitsborging rond tentamens en examens. Verder benoemt de commissie voor iedere cursus een eerste en een tweede examiner, op voordracht van de decaan. Deze examinatoren dienen te voldoen aan de door de Commissie voor de Examens vastgestelde eisen van inhouds- en toetsdeskundigheid. De commissie overlegt periodiek met het onderwijsmanagement over lopende zaken.

Het panel constateert op basis van het gesprek met vertegenwoordigers van de Commissie voor de Examens dat er in opdracht van de commissie periodiek onderzoek wordt gedaan naar de kwaliteit van de tentamens. De examinatoren ontvangen eenmaal per jaar de evaluatieverslagen over hun cursus. Op basis hiervan wordt, indien nodig, de cursus en de wijze van beoordelen bijgesteld. Naast dit periodieke onderzoek, heeft de Commissie voor de Examens afgelopen jaar een toetscommissie ingesteld waarin een vertegenwoordiger namens de commissie en twee externe leden zitting namen. De Commissie voor de Examens had daartoe besloten omdat zij, mede vanwege het tot voor kort ontbreken van een toetsbeleidsplan, meer inzicht in en grip op de kwaliteit van de eindwerkstukken van de masteropleiding Onderwijswetenschappen wilde hebben. De toetscommissie heeft een selectie van eindwerkstukken onafhankelijk opnieuw beoordeeld en daarover gerapporteerd. Hieruit blijkt dat de herbeoordelingen door de toetscommissie nagenoeg overeenkomen met de initiële beoordelingen door de examinatoren. Dit laat zien dat de thesisbeoordelingen op betrouwbare wijze hebben plaatsgevonden. Desgevraagd geven de vertegenwoordigers van de Commissie voor de Examens aan dat het universitaire beleid is om één of meerdere toetscommissie(s) per jaar in te stellen. Komend jaar zal een toetscommissie onderzoek doen naar schikkingen; een andere toetscommissie zal ingesteld worden voor het herbeoordelen van scripties bij de masteropleiding Psychologie. Verder verwacht men een toetscommissie in te stellen om de beoordeling van werkstukken nader te onderzoeken. Het panel is positief over deze maatregelen en is van mening dat de Commissie voor de Examens haar kwaliteitsborgende rol op adequate wijze gestalte geeft.

Overwegingen

Het panel stelt vast dat het systeem van toetsing en beoordeling adequaat functioneert. Er wordt gebruik gemaakt van diverse toetsvormen die passen bij de inhoud en vormgeving van de opleiding. De toetsing van de cursussen is transparant en inhoudelijk van een voldoende masterniveau. Ook de beoordeling van de masterthesis vindt op gedegen en transparante wijze plaats. Het panel waardeert het dat diverse instrumenten worden ingezet om de betrouwbaarheid en validiteit van toetsing en beoordeling te bevorderen zoals het toepassen van rubrics, vier-ogenprincipe en kalibreersessies door de thesisbeoordelaars.

De kwaliteitsborging van de toetsing en beoordeling is voldoende op orde. De opleiding beschikt sinds kort over een concept-toetsbeleidsplan. Dit plan vormt een belangrijke basis voor de

kwaliteitsborging van tentamens en examens alsook voor de borging of met het huidige (toets)programma de eindkwalificaties worden gerealiseerd. Het panel is tevreden over het functioneren van de Commissie voor de Examens. Het waardeert de initiatieven van de commissie om meer inzicht te krijgen in de toetskwaliteit, onder andere het steekproefsgewijs herbeoordelen van masterthesen. Het panel constateert wel dat door het ontbreken van het toetsbeleidsplan de Commissie voor de Examens niet altijd even goed in staat is geweest om een volledige uitspraak te doen dat met het (toets)programma alle eindkwalificaties worden getoetst en behaald. Het panel beveelt aan om op korte termijn het toetsbeleidsplan nader te concretiseren zodat de samenhang tussen de eindkwalificaties, onderwijs, tussentijdse toetsing en eindopdrachten/eindtoetsen voor alle betrokkenen helder is.

Conclusie

Het panel beoordeelt Standaard 3 als 'voldoende'.

Standaard 4: Gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting:

Het gerealiseerde niveau blijkt uit de resultaten van tussentijdse en afsluitende toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Bevindingen

Om inzicht te krijgen in het gerealiseerde eindniveau van studenten van de masteropleiding Onderwijswetenschappen heeft het panel voorafgaand aan de visitatie 15 masterthesen, inclusief de bijbehorende beoordelingsformulieren, bestudeerd. Bij de selectie van de thesen heeft het panel gelet op een goede spreiding van de cijfers alsook wie de eerste en tweede beoordelaars waren.

Het panel kan zich in het algemeen vinden in de beoordeling en becijfering van de afstudeerwerkstukken en stelt vast dat de masterthesen van voldoende niveau zijn. Het is van mening dat de masterthesen interessante en relevante onderwerpen behandelen. De onderzoeken zijn methodologisch goed van opzet en er wordt op adequate wijze gebruik gemaakt van literatuur. Een aandachtspunt betreft de feedback die studenten krijgen op hun afstudeerwerkstuk. Het panel constateert dat er grote verschillen zijn. Sommige thesisbegeleiders geven hele uitgebreide feedback op het thesisbeoordelingsformulier terwijl andere begeleiders weinig tot geen geschreven feedback geven. Het panel hecht veel waarde aan een goede feedback en beveelt aan om hier met de betrokken thesisbegeleiders nog eens goed naar te kijken.

De kritische reflectie beschrijft dat de opleiding studies heeft uitgevoerd die laten zien dat studenten de opleiding waarderen in het licht van de arbeidsperspectieven die de opleiding biedt. Ook uit cursusevaluaties blijkt dat studenten met de opdrachten die ze in de opleiding uitvoeren in het werkveld goed uit de voeten kunnen. Vaak gaven studenten aan dat de opleiding hen kansen biedt om hun carrière verder vorm te geven en hen kansen geeft het eigen werk te verbeteren. In 2015 heeft de opleiding haar alumni bevraagd over de opbrengsten van de studie ten aanzien van carrièreperspectieven. Uit dat onderzoek blijkt onder andere dat dankzij de studie de studenten zichzelf verder hebben ontwikkeld. Bijna de helft van de respondenten gaf aan een nieuwe baan te hebben gekregen en ongeveer een derde gaf aan de huidige functie beter te kunnen vervullen. Tijdens het bezoek heeft het panel gesproken met een aantal alumni. Zij vermelden dat de opleiding hen veel heeft gebracht en kunnen de opgedane kennis en vaardigheden goed toepassen in hun dagelijkse praktijk.

Overwegingen

Het panel stelt vast dat de masterthesen voldoen aan de eisen die mogen worden gesteld aan de eindwerken van een masteropleiding. Het kan zich over het algemeen vinden in de becijfering en

stemt in met het inhoudelijke en wetenschappelijke niveau van de mastertheses. Het panel vraagt wel aandacht voor de wisselende feedback die studenten ontvangen op de thesisbeoordelingsformulieren. Het panel is positief over de aangetoonde meerwaarde van de masteropleiding voor afgestudeerden. Het panel komt tot de conclusie dat de eindkwalificaties van de masteropleiding Onderwijswetenschappen aan de Open Universiteit worden behaald.

Conclusie

Het panel beoordeelt Standaard 4 als 'voldoende'.

ALGEMEEN EINDOORDEEL

Het panel heeft vastgesteld dat de eindkwalificaties van de masteropleiding Onderwijswetenschappen aan de Open Universiteit aansluiten bij de vereisten vanuit het vakgebied en passend zijn voor een academisch opleiding op masterniveau. Het heeft waardering voor de focus op het microniveau en de twee kerncompetenties onderwijswetenschappelijk onderzoek en onderwijskundig ontwerpen. Wel constateert het panel dat de opleiding ervoor moet waken dat het relatief smalle opleidingsprofiel goed blijft aansluiten op de behoeften vanuit het afnemend werkveld. Het panel is tevreden over de opzet en inhoud van de opleiding en de afzonderlijke cursussen. Het afstandsonderwijs is op professionele wijze vormgegeven met activerende materialen, taken en goede studiebegeleiding. Ook is het tevreden over het systeem van toetsing en beoordeling. Het panel vraagt wel aandacht voor de mate waarin technologische ontwikkelingen in het onderwijs en professionele vaardigheden aan bod komen in het programma. Verder zou de ontwerpcompetentie breder ingevuld kunnen worden en verdienen de positie en doelstellingen van de cursussen Atelier en Trends in onderwijs en onderwijswetenschappen aandacht. Het panel is positief over de inhoudelijke, wetenschappelijke en didactische kwaliteiten van het docentencorps. Voorts is het tevreden over het functioneren van de opleidingscommissie en de Commissie voor de Examens. Deze dragen bij aan een kwaliteitscultuur waarin verbeterpunten worden geconstateerd en adequaat worden opgepakt. Het panel constateert dat een concept-toetsbeleidsplan recent is verschenen. Het panel vindt dit een belangrijk instrument voor de kwaliteitsborging en adviseert dit op korte termijn nader te concretiseren. Het panel heeft tot slot kunnen vaststellen dat de eindwerkstukken van de masteropleiding, de theses, van voldoende niveau zijn en dat alumni goed zijn voorbereid op de arbeidsmarkt. Over de gehele linie komt het panel tot de slotsom dat de opleiding voldoet aan de kwaliteitseisen die aan een wetenschappelijke masteropleiding worden gesteld.

Conclusie

Het panel beoordeelt de masteropleiding Onderwijswetenschappen als 'voldoende'.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1: CURRICULA VITAE VAN DE PANELLEDEN

Prof. dr. Jan Elen is gewoon hoogleraar aan de KU Leuven. Hij is verbonden aan het Centrum voor Instructiepsychologie en –technologie van de Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen. Zijn onderzoek situeert zich op het domein van de onderwijstechnologie en de lerarenopleiding. Gedurende lange tijd was hij het hoofd van de onderwijsondersteunende dienst van de KU Leuven. Daarna is hij medeoprichter en coördinator geweest van het Expertisenetwerk School of Education, Associatie KU Leuven. Hij fungeerde als vicedecaan onderwijs van de Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen en was meer dan tien jaar lid van de Onderwijsraad van de KU Leuven. Hij was coördinator van de 'Special Interest Group' Instructional Design van EARLI. Hij verzorgt inleidende en verdiepende colleges over onderwijspsychologie en onderwijstechnologie. Momenteel is hij senior editor van 'Instructional Science'.

Prof. dr. Regina H. Mulder is hoogleraar Pedagogiek/Onderwijskunde aan de Universiteit van Regensburg (Duitsland) sinds 2004, waar zij tevens verschillende bestuurlijke functies heeft uitgeoefend (o.a. Dekaan, vice-voorzitter Universiteitsraad, lid Raad van Toezicht). Ze studeerde sociologie (RUG), promoveerde in de sociale wetenschappen (EUR), en was adjunct-directeur van het RISBO (EUR). Ze onderzoekt en publiceert op het gebied van *Vocational Education and Training (VET)* en *Learning in Organizations*, zoals ontwerp en evaluatie van VET, innovaties en innovatief werkgedrag, feedback, leren van fouten, informeel leren op het werk, leren van oudere werknemers, team learning, diversiteit in teams, leiderschap en onderzoeksmethoden. Ze was EARLI SIG Coordinator van de Special Interest Group 'Learning and Professional Development'. Ze is redacteur van diverse boeken en is redactielid van journals zoals *Educational research review*, *HRDQ*, *EJTD*, en reviewt artikelen voor andere journals, o.a. *Vocations and Learning*.

Dr. Dominique Sluijsmans is lector Professioneel Beoordelen aan Zuyd Hogeschool en heeft een nulaanstelling als universitair hoofddocent bij de Universiteit Maastricht. Zij studeerde Onderwijskunde aan de Radboud Universiteit en promoveerde in 2002 bij de Open Universiteit. Haar proefschrift 'Student involvement in assessment' richtte zich op het trainen van peer assessment vaardigheden bij studenten in de lerarenopleiding. Zij heeft als universitair docent gewerkt bij de Open Universiteit en als lector bij de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, en is sinds 2012 verbonden aan Zuyd Hogeschool in Heerlen. Haar interessegebieden zijn beoordelen, curriculumontwerp en studentbetrokkenheid.

Fleur van Gils BSc rondde in 2016 de bacheloropleiding ALPO (Academische Lerarenopleiding Primair Onderwijs) af aan de Universiteit Utrecht en de Hogeschool Utrecht. Ze is op dit moment student in de research master Educational Sciences: Learning in Interaction aan de Universiteit Utrecht. Ze heeft ervaring als student-panellid bij de visitatie van de Hogeschool IPABO in 2015.

BIJLAGE 2: DOMEINSPECIFIEK REFERENTIEKADER

Inleiding

In dit document¹ wordt een referentiekader voor het onderwijs in de discipline Onderwijswetenschappen² gepresenteerd ten behoeve van de visitatie van de universitaire bachelor- en academische masteropleidingen in 2016/2017³. Het rapport van de Commissie Sectorplan Onderwijswetenschappen (CSO, 2015) heeft in belangrijke mate als inspiratiebron voor dit kader gefungeerd. Dit kon mede doordat in de CSO door medewerkers van de opleidingen van verschillende universiteiten werd geparticipeerd zodat het rapport van de CSO binnen de opleidingen een groot draagvlak heeft. In dit domeinspecifiek kader schetsen we eerst het kennisdomein van de onderwijswetenschappen en besteden daarna aandacht aan ontwikkelingen in de wetenschap, de beroepspraktijk van onderwijswetenschappers en het onderwijs. Deze ontwikkelingen hebben consequenties voor de vereiste kennis, vaardigheden en attitudes van afgestudeerde onderwijswetenschappers en voor de inrichting van de curricula van de opleidingen, bijvoorbeeld ten aanzien van internationalisering en het didactisch model. Het kader karakteriseert de doelstellingen, het niveau, de oriëntatie en de inrichting van de opleidingen in de onderwijswetenschappen en besluit met een overzicht van de vereiste kennis, inzicht en vaardigheden van afgestudeerde onderwijswetenschappers. Daarbij wordt qua niveau onderscheid gemaakt tussen de bachelor- en masterafgestudeerde.

Het domein van de onderwijswetenschappen

Voor de omschrijving van het kennisdomein van de onderwijswetenschappen wordt aangesloten bij de omschrijving door de CSO (2015): "Het object van de onderwijswetenschappen is het onderwijs, dat wil zeggen het onderwijzen, de onderwijs- en leerprocessen en de opbrengsten daarvan, zowel op individueel als op maatschappelijk niveau. De onderwijswetenschappen richten zich op het beschrijven, verklaren en optimaliseren van alle situaties waar sprake is van bedoeld leren, d.w.z. die gericht zijn op vooraf (meer of minder) gespecificeerde leerdoelen. Daarbij ligt de nadruk op optimaliseren en daarmee op de bijdrage aan het verbeteren van de kwaliteit, de effectiviteit, de doelmatigheid, de aantrekkelijkheid en de vernieuwing van de onderwijspraktijk en het onderwijsbeleid.

De onderwijswetenschappen richten zich op processen en systemen op microniveau (cognitieve, affectieve, sociale en motivationele processen en onderwijsinterventies op individueel en klasniveau), mesoniveau (onderwijsorganisatie, leiderschap en governance) en macroniveau (beleid en bestel). Zij hebben betrekking op formele en informele onderwijsleersituaties, in alle contexten waarin georganiseerd leren plaats vindt en in alle fasen van het leven. Deze contexten omvatten het gehele reguliere onderwijs (van VVE tot WO), maar ook de private onderwijs- en opleidingssector (zoals bedrijfsopleidingen, branche-opleidingen, opleidingen van beroepsverenigingen, onderwijsaanbod van maatschappelijke organisaties en culturele instellingen) en werkplekleren.

De onderwijswetenschappen vormen een multidisciplinair vakgebied. Naast algemene en domeinspecifieke onderwijswetenschappen en vakdidactiek maakt een groot aantal disciplines - zoals psychologie, (ortho)pedagogiek, sociologie, economie, bestuurs- en organisatiewetenschappen, cognitiewetenschappen, neurowetenschappen, filosofie en rechtswetenschappen - deel uit van de onderwijswetenschappen voor zover ze het onderwijs als object hebben dan wel kunnen bijdragen aan optimalisering van het onderwijs door kennis over en verbetering van (de inrichting en organisatie van en de condities voor) het onderwijzen en alle daarbij behorende onderwijs- en

¹ Dit kader is tot stand gekomen door nauw overleg tussen de opleidingsdirecteuren van de deelnemende opleidingen.

² We spreken van onderwijswetenschappen omdat de Commissie Sectorplan Onderwijswetenschappen (CSO, 2015) aanraadt de benaming van de onderwijdsdrieopleidingen om te zetten naar onderwijswetenschappen.

³ De onderzoeksmasteropleidingen vallen buiten deze visitatie en daarom ook buiten dit kader.

leerprocessen. De complexiteit van vraagstukken in het onderwijs vraagt steeds meer een aanpak over grenzen van disciplines en wetenschapsgebieden heen.”

Ontwikkelingen in wetenschap, arbeidsmarkt en onderwijs

Een deel van de *thema's in de onderwijswetenschappen* speelt al sinds de jaren '70 van de vorige eeuw zoals leren en onderwijzen, onderwijsaanbod, toetsen en beoordelen, domeinspecifieke aspecten van onderwijs en vakdidactiek, opleiding en professionele ontwikkeling van docenten, achterstandsbestrijding, omgaan met leerproblemen en de maatschappelijke context van het onderwijs. In de afgelopen decennia zijn er ook nieuwe (sub)thema's bijgekomen, zoals ICT en onderwijs, digitalisering en online onderwijs, leven lang leren, werkplekleren, adaptief onderwijs, adaptief toetsen en de aandacht voor neuro- en cognitiewetenschappen. Door de vervagende nationale grenzen in Europa en een toenemende globalisering staat ook internationaal vergelijkend onderzoek in de belangstelling. Veel thema's zijn van karakter veranderd. Zo is onderzoek naar onderwijsvernieuwing tegenwoordig meer gericht op het evidence-informed aanpakken van vernieuwing en verbetering van het onderwijs en op de effecten op leerprestaties en studiesucces, terwijl er in onderzoek naar opleiding en professionele ontwikkeling van docenten meer aandacht is voor opleiden in de school.

Afgezien van de ontwikkelingen op specifieke onderdelen van het domein van de onderwijswetenschappen zijn er nog een aantal algemenere *wetenschappelijke ontwikkelingen* die implicaties hebben voor de opleidingen. Er is sprake van een enorme groei aan kennis, veelal verkregen uit multidisciplinair onderzoek en door technologische ontwikkelingen. Onderwijs is complex en van oudsher wordt er dan ook multidisciplinair onderzoek gedaan. Daarbij wordt voortgebouwd op bestaande en nieuwe wetenschappelijke inzichten in verschillende disciplines die relevant zijn voor de onderwijswetenschappen zoals de hersen- en de cognitiewetenschappen. Maatschappelijke relevantie van wetenschappelijk onderzoek krijgt grotere aandacht (SEP, 2014) en ook van onderwijswetenschappers wordt verwacht dat ze bijdragen aan innovaties en verbeteringen in het onderwijs (CSO, 2015). Onderwijsonderzoek dat relevant is voor de onderwijspraktijk maakt gebruik van daartoe geëigende onderzoeksmethoden waarbij onderzoekers, docenten uit de onderwijspraktijk en lerenden samen het onderwijs innoveren en onderzoeken. Ten slotte is er in de wetenschap meer aandacht voor ethiek en integriteit. Hoe om te gaan met controleerbaarheid, zorgvuldigheid, betrouwbaarheid, onafhankelijkheid en onpartijdigheid?

Wat de *arbeidsmarkt voor onderwijswetenschappers* betreft meent de CSO (2015) dat aan onderwijswetenschappers in de toekomst andere en waarschijnlijk hogere eisen gesteld zullen worden. Net als andere beroepsbeoefenaren zullen ook onderwijswetenschappers steeds meer in een internationale en multiculturele context werken. Daarom moeten zij in staat zijn over de grenzen van hun eigen vakgebied te kijken, samen te werken en communiceren met professionals uit verschillende disciplines en om te gaan met maatschappelijke en technologische ontwikkelingen, zoals de alomtegenwoordige beschikbaarheid van informatie en de steeds dominantere rol van internet in het sociale verkeer. Omdat onderwijswetenschappers op zeer verschillende plaatsen werken, in het onderwijs, in arbeidsorganisaties en in het onderzoek moeten opleidingen hun studenten voorbereiden op deze verschillende beroepspraktijken (CSO, 2015).

Het *onderwijs waaraan en waarvoor onderwijswetenschappers werken* wordt in toenemende mate gekenmerkt door innovatie, evidence-informed werken, nadruk op complexe vaardigheden (21st century skills), inzicht, creativiteit en toepassing, en door integratie van vakken en theorie en praktijk. Om duurzaam inzetbaar te zijn op de arbeidsmarkt wordt een leven lang leren noodzakelijk. Deze ontwikkelingen vragen om specifiek hierop toegesneden leeromgevingen en verbindingen tussen het schoolse en buitenschools leren en leren op de werkplek.

Onderwijsinstellingen zullen steeds meer moeten samenwerken met maatschappelijke instellingen en bedrijven. Het onderwijs vereist differentiatie in niveau, didactiek en vorm om aan te sluiten bij de behoeften van de verschillende doelgroepen.

Doelstellingen, niveau, oriëntatie en inrichting van de opleidingen

De bachelor- en masteropleidingen die in de visitatie Onderwijskunde worden beoordeeld hebben als doel studenten op te leiden tot een basaal (bachelor) of gevorderd (master) wetenschappelijk niveau op het gebied van de onderwijswetenschappen. Afgestudeerden zijn in staat in de onderwijspraktijk als academisch professional bij te dragen aan het oplossen van onderwijsvraagstukken en kunnen een bijdrage leveren aan de onderwijswetenschappen. Studenten verwerven tijdens de opleiding de nieuwste kennis en inzichten op het terrein van de onderwijswetenschappen en zowel vakspecifieke als algemene academische vaardigheden.

De opleidingen behandelen onderzoeksparadigma's, de meest gangbare theorieën, onderzoeksdesigns en -methoden binnen de verschillende relevante disciplines (waaronder praktijkgericht onderzoek), gedragscodes op het gebied van onderzoek en de toepassing ervan in onderwijsonderzoek en de relevantie van het onderzoek voor de praktijk. Ze maken studenten vertrouwd met de kenmerken en waarde van wetenschappelijk onderzoek en het belang van theorie en methodologie; vormen studenten zodanig dat ze zich mondeling en schriftelijk op academisch niveau kunnen uitdrukken; en bieden een kader waarbinnen studenten de verworven kennis en inzichten kunnen plaatsen en dat maakt dat ze deze op adequate wijze kunnen toepassen. Ook streven de opleidingen naar het vormen van academici die zowel kunnen reflecteren op de grondslagen van hun vak als op het eigen professioneel handelen. Engelstalige literatuur en communiceren in het Engels is een standaardonderdeel van de opleiding en de leergemeenschap wordt gekenmerkt door diversiteit bijvoorbeeld door buitenlandse (gast)docenten en buitenlandse studenten. De opleidingen bereiden studenten erop voor om samen te werken en communiceren met professionals uit verschillende disciplines, culturen en landen bijvoorbeeld door de mogelijkheid om deel te nemen aan buitenlandse projecten, stages of afstudeerprojecten. Van de didactiek van de opleidingen voor onderwijswetenschappers mag verwacht worden dat ze experimenteren met innovatieve leerarrangementen die een proeftuin kunnen zijn voor de ontwikkelingen in het onderwijs zoals die hiervoor zijn aangeduid.

De opleidingen bereiden studenten voor op een maatschappelijke of verdergaande wetenschappelijke loopbaan, waarin de kennis en vaardigheden die binnen de studie zijn verworven in praktijk gebracht kunnen worden. Het gaat daarbij om het verwerven van een academische houding en de academische vaardigheden die in verschillende functies op academisch niveau worden gevraagd, naast kennis van en inzicht in het vakgebied.

De bacheloropleiding biedt een brede basisopleiding en leidt op tot basaal academisch niveau. Een van de doelen van de bacheloropleiding is de student zodanig op te leiden dat hij/zij gekwalificeerd is voor een masteropleiding. De masteropleiding biedt specialisatie en verdieping. De masteropleiding leidt de student zodanig op dat deze zelfstandig wetenschappelijk onderzoek kan uitvoeren en voorbereid is op een toekomstige werkkring, zoals instellingen in het onderwijs of de onderwijsverzorgingsstructuur, de overheid, het bedrijfsleven of onderzoeksinstellingen.

De eindkwalificaties: kennis, inzicht en vaardigheden van afgestudeerde onderwijswetenschappers

Van afgestudeerden van een *bacheloropleiding* onderwijswetenschappen wordt verwacht dat ze beschikken over kennis en inzicht in de onderwijswetenschappen en de toepassing daarvan, oordeelsvorming, en communicatieve en leervaardigheden op een basaal academisch niveau. Van afgestudeerden van een *masteropleiding* onderwijswetenschappen wordt verwacht dat ze beschikken over kennis en inzicht in de onderwijswetenschappen en in de toepassing daarvan, oordeelsvorming, en communicatieve en leervaardigheden op een gevorderd en meer specialistisch academisch niveau. De eindkwalificaties zijn minimaal gelijk aan de eisen die de beroepspraktijk van afgestudeerde onderwijswetenschappers verwacht.

Het verschil tussen basaal (bachelor) en gevorderd (master) niveau betreft de mate van zelfstandigheid in het formuleren van onderzoeksvragen en het toepassen van kennis, theorieën en onderzoeksmethoden, de mate van complexiteit van de vraagstukken waarmee kan worden

omgegaan en de mate waarin de afgestudeerde in staat is tot transfer van kennis en vaardigheden naar nieuwe situaties. Daarnaast hebben masterafgestudeerden zich verdiept in een (of meer) van de deeldomeinen van de onderwijswetenschappen. Welke dat zijn kan per opleiding verschillen.

De eindkwalificaties worden in dit domeinspecifieke kader geordend onder de Dublin-descriptoren 'kennis en inzicht' en 'toepassen van kennis en inzicht'. Waar relevant wordt aangegeven welke eindkwalificaties specifiek voor het masterniveau gelden. De kwalificaties die de Dublin-descriptoren 'oordeelsvorming', 'communicatie' en 'leervaardigheden' betreffen, worden gezien als eisen die aan afgestudeerden van wetenschappelijk onderwijs in het algemeen worden gesteld. Ze worden niet apart in de domeinspecifieke eisen opgenomen, maar dienen eveneens op basaal resp. gevorderd niveau beheerst te worden. Ten aanzien van communicatie merken we nog op dat het van belang is dat afgestudeerden in internationale contexten moeten kunnen (samen)werken.

Kennis en inzicht

De afgestudeerde beschikt over kennis van en inzicht in:

- actuele onderwijsvraagstukken en maatschappelijke en technologische ontwikkelingen die daarvoor relevant zijn;
- curriculumtheorieën (curriculumconcepten; strategieën voor curriculumontwikkeling);
- instructietheorieën (verloop van leerprocessen en de beïnvloeding daarvan; instructie-ontwerp; rol van de docent; evaluatie en assessment; het gebruik van ICT);
- organisatie- en innovatietheorieën (implementatie van veranderingen; schoolontwikkeling);
- (theorieën en methoden uit) bestaande en nieuwe disciplines die relevant zijn voor de onderwijswetenschappen (pedagogiek, psychologie, neurowetenschappen, sociologie, (wetenschaps)filosofie, ethiek);
- relevante kenmerken van onderwijsstelsels en -beleid (ook internationaal vergelijkend) en het Nederlandse stelsel en beleid en de geschiedenis daarvan in het bijzonder;
- methoden en technieken van sociaal-wetenschappelijk onderzoek;
- onderzoeksdesigns ((quasi-)experimenteel, correlationeel, beschrijvend, casestudies, ontwerponderzoek);
- kwalitatieve en kwantitatieve methoden van dataverzameling en -analyse;
- gedragscodes op het gebied van onderzoeksintegriteit;
- beroepspraktijken waarin onderwijswetenschappers een rol spelen.

Op masterniveau geldt gevorderde kennis op deze gebieden en daarnaast kennis van en inzicht in:

- specifieke vraagstukken op een of meer deeldomeinen binnen de onderwijswetenschappen.

Toepassen van kennis en inzicht

De afgestudeerde beschikt over het vermogen om:

- onderzoeksbevindingen te beoordelen op nut en bruikbaarheid in de onderwijspraktijk;
- resultaten van onderzoek duidelijk te rapporteren en te presenteren;
- onderwijswetenschappelijke problemen in school- en arbeidsorganisaties te analyseren, en hiervoor oplossingen te ontwerpen in samenwerking met relevante stakeholders (bijv. management, docenten of trainers);
- bij te dragen aan innovaties en verbeteringen in het onderwijs;
- samen te werken met professionals uit verschillende disciplines en met verschillende culturele en nationale achtergronden.

Op masterniveau geldt het gevorderde niveau voor toepassing op deze gebieden en daarnaast het vermogen om:

- problemen uit de beroepspraktijk te vertalen naar onderzoekbare vraagstellingen;
- zelfstandig en op wetenschappelijk verantwoorde wijze een onderzoek te verrichten op een deelgebied van de onderwijswetenschappen en daarbij methodologische en inhoudelijke kennis toe te passen;
- onderzoeksbevindingen te vertalen en toe te passen ten behoeve van de onderwijspraktijk;
- vanuit filosofisch en ethisch perspectief te reflecteren op onderzoek;
- ontwerp-vraagstukken op te lossen, rekening houdend met implementatie en evaluatie.

BIJLAGE 3: BEOOGDE EINDKWALIFICATIES

Startkwalificaties	
Onderzoekskompetentie	Ontwerpcompetentie
DD1 Kennis en inzicht	
<p>Na het afronden van het schakelprogramma</p> <ul style="list-style-type: none">• weet de student wat (toegepast) sociaalwetenschappelijk onderzoek inhoudt, uit welke fasen onderzoek bestaat, welke instrumenten worden gebruikt bij data-analyse en hoe over het onderzoek wordt gerapporteerd.• heeft de student kennis van statistische methoden en technieken op het niveau van een bachelor in de sociale wetenschappen, waaronder (co)variantieanalysetechnieken, regressieanalyse, correlatieve analyse, herhaalde metingen en factoranalyse.• heeft de student inzicht in validiteit en betrouwbaarheid van een (experimenteel) onderzoek.• heeft de student kennis over ethiek in relatie tot onderzoek.• heeft de student kennis over verschillen tussen kwantitatief en kwalitatief onderzoek.	<p>Na het afronden van het schakelprogramma</p> <ul style="list-style-type: none">• kent de student basisbegrippen en theoretische benaderingen van de onderwijskunde en onderwijsleerpsychologie.• herkent de student de toepassing van deze benaderingen in het onderwijsveld.
DD2 Toepassing van kennis en inzicht	
<p>Na het afronden van het schakelprogramma</p> <ul style="list-style-type: none">• is de student in staat een volledige onderzoekscyclus uit te voeren (literatuurstudie en vragenlijst).• is de student in staat zelfstandig analyses uit te voeren (waaronder (co)variantie analyse technieken, regressie analyse, correlatieve analyses, herhaalde metingen en factoranalyse) aan de hand van SPSS.• is de student in staat items voor vragenlijsten te construeren, hiervan somscores en betrouwbaarheid te berekenen in SPSS en de valkuilen hierbij te benoemen.	<p>Na het afronden van het schakelprogramma</p> <ul style="list-style-type: none">• is de student in staat concepten, theorieën en leertheoretische visies met elkaar te vergelijken.
DD3 Oordeelvorming	
<p>Na het afronden van het schakelprogramma</p> <ul style="list-style-type: none">• Is de student in staat op de aard en de functie van wetenschappelijke kennis in onze maatschappij te reflecteren.• Is de student in staat onderzoeksgegevens kritisch te beschouwen en erop te reflecteren.• Is de student in staat wetenschappelijke bronnen (incl. bronnen in het Engels) te lezen en te analyseren.	
DD4 Communicatie	
<p>Na het afronden van het schakelprogramma</p> <ul style="list-style-type: none">• is de student in staat over het uitgevoerd of geanalyseerd onderzoek te rapporteren conform in het domein geldende richtlijnen en formaten (APA).	
DD5 Leervaardigheden	
<p>Na het afronden van het schakelprogramma</p> <ul style="list-style-type: none">• kan de student zelfstandig studeren (incl. plannen) en leerdoelen stellen.• heeft de student ervaring opgedaan om als participant deel te nemen aan een onderzoek.• heeft de student kennis gemaakt met onderwijs op academisch niveau.	

Kwalificaties oriënterende fase

Onderzoekskompetentie

Ontwerpcompetentie

DD1 Kennis en inzicht

Na het afronden van de oriënterende fase

- heeft de student kennis van het onderwijsreferentiekader en curriculumtheorie.
- heeft de student kennis van de theoretische uitgangspunten van de behavioristische, de cognitivistische en de constructivistische visie, en de respectievelijke instructiebenaderingen.

Na het afronden van de oriënterende fase

- heeft de student kennis opgebouwd/opgefrist over methodologische (basis)begrippen.
- heeft de student kennis van en inzicht in de principes van een systematische gegevensverzameling in een wetenschappelijke observatie.
- heeft de student inzicht in de manieren waarop kennis verkregen kan worden door middel interviews

Na het afronden van de oriënterende fase

- kan de student onderwijssituaties en ontwerp beschouwen op leer- en instructietheoretische kaders en het onderwijskundig referentiekader.
- kan de student instructieprincipes, gerealiseerd in een leer- en instructiesituatie correct afleiden en beschrijven.
- kan de student instructieprincipes correct koppelen aan het onderliggend leertheoretische kader.

Na het afronden van de oriënterende fase

- heeft de student inzicht in de wijze waarop achtergrondinformatie verzameld en geanalyseerd moet worden.
- heeft de student kennis van beginselen van academisch schrijven, academische genres en domeinspecifieke conventies (APA).

DD2 Toepassing van kennis en inzicht

Na het afronden van de oriënterende fase

- kan de student de onderzoeksmethoden: observeren, interviews en documentanalyse toepassen om een onderzoeksvraag te beantwoorden.
- kan de student systematisch een onderwijssituatie observeren en gegevens verkregen in de observatie verzamelen, analyseren en toetsen aan het referentiekader.
- kan de student systematisch een interview uitvoeren.
- kan de student zelf ontwikkelde instrumenten inzetten tijdens een wetenschappelijke observatie en een interview.
- kan de student relevante achtergrondinformatie verzamelen.
- kan de student verzamelde data m.b.t. observatie, interview en achtergrondinformatie verwerken
- is de student in staat over het gedane onderzoek rapporteren volgens de APA-richtlijnen.

Na het afronden van de oriënterende fase

- kan de student een onderwijssituatie systematisch analyseren op leer- en instructietheoretische principes en uitgangspunten.
- kan de student instructieprincipes, gerealiseerd in een leer- en instructiesituatie, afleiden, beschrijven en bespreken op de consequenties voor deze bepaalde leer- en instructiesetting.
- kan de student een raamwerk ontwikkelen op basis van instructieprincipes dat als een analytisch instrument gehanteerd kan worden bij een observatieonderzoek in de onderwijspraktijk.
- kan de student bevindingen op het gebied van verbanden tussen theoretische uitgangspunten van de behavioristische, cognitivistische, constructivistische visie en de vertalingen naar instructie onderbouwen met concrete voorbeelden uit de onderwijspraktijk.
- kan de student veronderstellingen en aannames onderbouwen met argumenten op het gebied van instructieprincipes en het leertheoretische kader.

DD3 Oordeelvorming

Na het afronden van de oriënterende fase

- kan de student met behulp van het behavioristische, cognitivistische en constructivistische begrippenkader lessituaties en curricula analyseren en evalueren.
- kan de student onderzochte instructiesituaties evalueren met betrekking tot impliciete of expliciete curriculumuitgangspunten en leertheoretische principes.

DD4 Communicatie

Na het afronden van de oriënterende fase

- kan de student een rapportage (kort artikel) van een systematische observatie/interview van een onderwijssituatie schrijven conform de eisen gesteld aan academisch schrijven.
- kan de student bevindingen op het gebied van de evaluatie van curriculumuitgangspunten en leertheoretische principes presenteren in een kort artikel dat voldoet aan de eisen van academisch schrijven.
- kan de student onderwijskundige onderwerpen zowel mondeling als schriftelijk in kaart brengen en beschouwen in een werkstuk, een presentatie geven aan de hand van een poster aan medestudenten en de onderwerpen bediscussieren.
- kan de student anderen mondeling en schriftelijk feedback geven.

DD5 Leervaardigheden

Na het afronden van de oriënterende fase

- kan de student reflecteren op zijn/haar eigen prestatie, studeervaardigheden en studeermogelijkheden.
- kan de student omgaan met ontvangen feedback en deze verwerken.
- kan de student samenwerken met andere studenten.

Kwalificaties funderende fase

Onderzoekcompetentie

Ontwerpcompetentie

DD1 Kennis en inzicht

Na het afronden van de funderende fase

- kan de student de kenmerken van kwantitatief en kwalitatief onderzoek benoemen en onderscheiden, de onderzoeksmethoden en daarbinnen de verschillende typen en de kenmerken ervan beschrijven.
- kan de student de stappen beschrijven die genomen moeten worden bij verschillende onderzoeksmethoden.
- kan de student beschrijven welke ethische issues kunnen optreden bij het doen van onderzoek.
- kan de student instrumenten opsommen die gebruikt worden bij de onderzoeksmethoden.
- heeft de student kennis van Educational Design Research (EDR) als onderzoeksbenadering in onderwijsonderzoek en van het wetenschappelijk debat tussen de traditionele (vaak experimentele) onderzoeksbenadering en EDR.
- heeft de student inzicht in de onderzoekszyclus binnen EDR.

Na het afronden van de funderende fase

- kan de student omschrijven wat het 4C/ID-model is, waaruit het bestaat en hoe het werkt.
- kan de student de 4 componenten en de 10 ontwerpstappen uit het model benoemen en per ontwerpstep de voornaamste toegepaste ontwerpprincipes herkennen of beschrijven.
- is de student in staat aan te geven voor welk type instructie-ontwerp problemen het 4C/ID-model wel of niet geschikt is en waarom.

DD2 Toepassing van kennis en inzicht

Na het afronden van de funderende fase

- kan de student een verantwoorde keuze maken voor een concrete onderzoeksmethode en die keuze onderbouwen en verantwoorden.
- kan de student een opzet maken voor een actieonderzoek.
- kan de student interview en vragenlijsten construeren en potentiële problemen erin herkennen en oplossen.
- kan de student een klein narratief onderzoek uitvoeren.
- kan de student op basis van een zelfgekozen onderzoeksvraag een passend design opstellen (op basis van EDR).

Na het afronden van de funderende fase

- kan de student een eigen instructieprobleem formuleren en voor dit probleem met behulp van het 4C/ID-model een compleet ontwerp maken.
- kan de student een complexe vaardigheid analyseren, een vaardighedenhiërarchie opstellen als een vertrekpunt voor een ontwerp en daarin de keuzes onderbouwen
- kan de student prestatiedoelen opstellen in termen van criteria, waarden en houdingen.
- kan de student een reeks leertaken ontwerpen van meerdere complexiteitsniveau (taakklassen) inclusief de daarbij horende componenten.
- kan de student instructie ontwerpen voor niet-routine vaardigheden en gemaakte keuzes onderbouwen.
- kan de student instructie ontwerpen voor routine vaardigheden en gemaakte keuzes onderbouwen.
- kan de student deeltaakoefeningen ontwerpen en gemaakte keuzes onderbouwen.

DD3 Oordeelvorming

Na het afronden van de funderende fase

- kan de student een onderzoeksopzet kritisch evalueren
- kan de student de criteria beschrijven waarop de onderzoeksmethoden beoordeeld worden.
- kan de student een experimenteel onderzoek beoordelen op (interne) validiteit.
- is de student in staat een onderzoek kritisch te evalueren op wetenschappelijke criteria en kan de hantering van deze wetenschappelijke criteria in de onderzoekspraktijk onderbouwen.
- kan de student suggesties formuleren voor vervolgonderzoek.

Na het afronden van de funderende fase

- kan de student een reflectie schrijven op het toepassen van het model van dit ontwerpprobleem, waarin summatief berekend wordt of en in welke mate het ontwerpprobleem door het ontwerp werd opgelost.
- kan de student het gemaakte ontwerp evalueren op implementeerbaarheid.

DD4 Communicatie

Na het afronden van de funderende fase

- kan de student zijn of haar standpunt op constructieve wijze communiceren.
- kan de student een duidelijke, goed gestructureerde presentatie geven over het gerealiseerde ontwerp of het geanalyseerde onderzoek.
- kan de student een ontwerpverslag schrijven dat voldoet aan de eisen gesteld aan academisch schrijven.

DD5 Leervaardigheden

Na het afronden van de funderende fase

- kan de student een realistische planning maken en verwachtingen voor de cursus formuleren, en hier na afloop op reflecteren.
- kan de student reflecteren op belangrijkste leermomenten en leerervaringen.
- kan de student peer feedback geven op het werk van een medestudent.
- kan de student een persoonlijke reflectie op de leerervaringen tijdens het ontwerpproces geven.

Kwalificaties verbredende en/of verdiepende fase

De kleuren verwijzen naar kwalificaties van keuzecursussen die ingebracht kunnen worden in deze fase:

- Kwaliteit van toetsen en beoordelen in het onderwijs
- Literatuuronderzoek
- Kwaliteit van onderwijs
- Digitale media en leren

Onderzoekscompetentie

Ontwerpcompetentie

DD1 Kennis en inzicht

Na het afronden van de gevolgde cursussen in de verdiepende en/of verbredende fase

- heeft de student kennis en inzicht in de stappen die nodig zijn om een literatuuronderzoek te doen.
- weet de student hoe een onderzoek naar de toetskwaliteit uitgevoerd moet worden.

- kan de student beschrijven op welke manier onderzoek naar kwaliteit vorm kan krijgen.

- heeft de student inzichten in de trends in het denken over leren en onderwijs ondersteund door digitale media en over onderzoek naar de effecten van de inzet van digitale media

Na het afronden van de gevolgde cursussen in de verdiepende en/of verbredende fase

- heeft de student kennis van de nieuwe onderwijskundige trends en thema's opgebouwd door middel van het bezoeken en kritisch beschouwen van conferenties.
- heeft de student kennis van onderzoeksmethoden en werkwijzen opgebouwd door middel van het bezoeken en kritisch beschouwen van wetenschappelijke conferenties over onderwijskundige trends en onderwijskundig onderzoek.

Na het afronden van de gevolgde cursussen in de verdiepende en/of verbredende fase

- heeft de student kennis van de verschillende functies van toetsen en beoordelen.
- heeft de student kennis van verschillende toets- en itemvormen.
- heeft de student kennis in inzicht in de toetscyclus en de rol ervan in de toetskwaliteit.
- heeft de student kennis over (het belang van) toetsbeleid en de verschillende niveaus waarop toetsbeleid uitgevoerd kan worden.
- heeft de student kennis en inzicht ten aanzien van vormen van feedback en inzet van rubrics.
- heeft de student kennis van de kwaliteit van toetsprogramma's.
- heeft de student kennis van verschillende vormen van feedback en hoe die ingezet kunnen worden ten behoeve van het leren.
- kan de student beschrijven wat de belangrijkste bedrijfskundig-kwaliteitsmodellen inhouden en een relatie leggen naar en de relevantie aangeven voor kwaliteit van onderwijs.
- kan de student een aantal kernbegrippen met betrekking tot kwaliteit van onderwijs hanteren.
- kan de student beschrijven wat de belangrijkste kwaliteitsmodellen inhouden.
- kan de student reflecteren op het begrip kwaliteit van onderwijs vanuit de perspectieven van de verschillende belanghebbenden en vanuit de verschillende visies op wat kwaliteit is.
- kan de student kwaliteitsaspecten beschrijven rondom actuele onderwerpen, waaronder de topics e-learning, OER, learning analytics en internationale ontwikkelingen op dit gebied.
- heeft de student kennis van de ontwikkelingen rond (het gebruik van) digitale media in het onderwijs.
- heeft de student kennis van een of meer ontwerpmethodieken voor het ontwerpen van een toepassing van digitale media voor leren.

DD2 Toepassing van kennis en inzicht

Na het afronden van de gevolgde cursussen in de verdiepende en/of verbredende fase

- kan de student een systematische literatuurreview uitvoeren en daarover APA conform rapporteren.

Na het afronden van de gevolgde cursussen in de verdiepende en/of verbredende fase

- kan de student op basis van bestaande leerdoelen de meest geschikte toets- en itemvorm selecteren.
- kan de student een toets ontwerpen die voldoet aan de kwaliteitseisen van toetsing.
- kan de student een ontwerp maken om summatieve toetsen formatief in te zetten.
- kan de student bestaande toetsen en toetsprogramma's evalueren aan de hand van de kwaliteitseisen van toetsing en verbetervoorstellen leveren.
- kan de student het externe en interne kwaliteitszorgsysteem in kaart brengen en een sterkte-zwakte analyse uitvoeren.
- kan de student een advies formuleren voor het verbeteren van het kwaliteitszorgsysteem.
- kan de student toepassingen van digitale media en leren analyseren en beoordelen.
- kan de student via het e-gereedschap of een mock-up een deel van gemaakt (her)ontwerp met voldoende dynamiek en onderwijskundig onderbouwd realiseren (i.e., prototype).
- kan de student een eigen (her) ontwerp maken van een toepassing van digitale media voor leren, rekening houdend met de (on)mogelijkheden van de verstrekte e-gereedschappen voor de realisatie van het ontwerp en het behouden van draagvlak bij relevante stakeholders.

Na het afronden van de gevolgde cursussen in de verdiepende en/of verbredende fase

- kan de student zich op het deelnemen aan een wetenschappelijke conferentie voorbereiden door middel van een bronnenonderzoek en een inhoudelijk oriëntatie op een thema.
- is de student in staat aan een conferentie actief deel te nemen en een bijdrage te leveren in de vorm van een posterpresentatie, stellen van vragen en reageren op anderen.
- kan de student reflecteren op de plaats van een onderzoek in het wetenschappelijk debat en de bruikbaarheid voor de praktijk.
- kan de student reflecteren op wetenschappelijk debat over onderwijsinnovaties en de relatie tussen onderzoek en de onderwijspraktijk.

DD3 Oordeelvorming

Na het afronden van de gevolgde cursussen in de verdiepende en/of verbredende fase

- kan de student tijdens het uitvoeren van een literatuuronderzoek zich een oordeel vormen van de geselecteerde bronnen.

Na het afronden van de gevolgde cursussen in de verdiepende en/of verbredende fase

- kan de student een oordeel geven over het formatief gebruik van summatieve toetsen.
- kan de student een actuele theoretische onderbouwing geven over de verschillende toetsthema's bij een advies, training, workshop of presentatie.
- kan de student zich op basis van de verzamelde informatie een beeld vormen van het kwaliteitszorgsysteem van een onderwijsinstelling.
- kan de student de relatie leggen tussen de kwaliteitsmodellen die in het bedrijfsleven zijn ontwikkeld en de modellen en indicatoren die uit het schooleffectiviteitsonderzoek naar voren zijn gekomen.
- kan de student keuzen en voorstellen voor advies relateren aan reële situaties en beperkingen daarvan, en deze onderbouwen en expliciteren.
- kan de student via de analyse van enkele raamwerken met een onderwijskundige bril naar de (on)mogelijkheden van toepassingen van digitale media voor leren kijken.

Na het afronden van de gevolgde cursussen in de verdiepende en/of verbredende fase

- kan de student in een wetenschappelijke recensie verslag doen van een wetenschappelijke conferentie en een kritische evaluatie geven van de gepresenteerde onderwijskundige trends.
 - kan de student onderwijskundige trends en conferenties over o.a. onderwijskundig onderzoek, innovaties en implementaties van innovaties kritisch evalueren en reflecteren op de plaats van een onderzoek in het wetenschappelijk debat en de implicaties van een onderzoek voor de praktijk.
- kan de student over eigen ontwikkeling en ervaringen als ontwerpontwerper en onderzoeker reflecteren.

DD4 Communicatie

Na het afronden van de gevolgde cursussen in de verdiepende en/of verbredende fase

- kan de student gegeven een theoretische onderzoeksvraag een literatuur-review schrijven.

Na het afronden van de gevolgde cursussen in de verdiepende en/of verbredende fase

- kan de student aan de hand van checklists feedback geven aan collega's over de kwaliteit van toetsen, toetsprogramma's of toetsbeleid.
- kan de student een beschrijving maken over een onderwerp dat gerelateerd is aan kwaliteit van toetsing.
- kan de student een disseminatieactiviteit uitvoeren om het advies over kwaliteit van toetsing over te brengen aan een bredere doelgroep.
- kan de student een advies formuleren voor het verbeteren van het kwaliteitszorgsysteem.
- kan de student een ontwerp(voorstel) presenteren om het draagvlak te creëren bij relevante stakeholders, zoals: leidinggevenden, docenten, ontwikkelaars, studenten, inhoudskundigen.
- kan de student een eigen ontwerp wevend presenteren aan relevante stakeholders.

Na het afronden van de gevolgde cursussen in de verdiepende en/of verbredende fase

- kan de student in een wetenschappelijke recensie verslag doen van een wetenschappelijke conferentie en een kritische evaluatie geven van de gepresenteerde onderwijskundige trends.

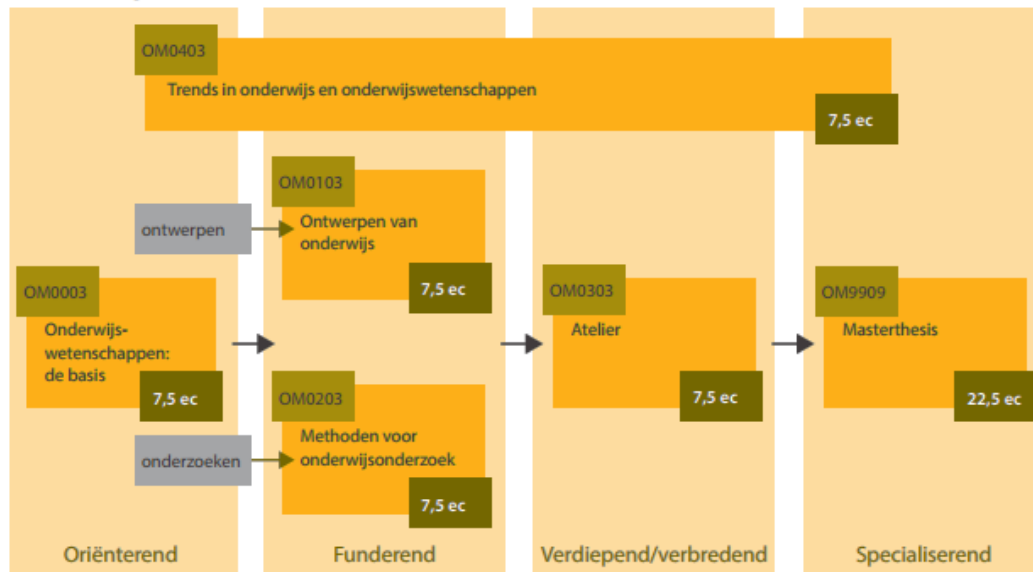
DD5 Leervaardigheden

Na het afronden van de gevolgde cursussen in de verdiepende en/of verbredende fase

- is de student in staat het onderzoekstraject dat men heeft doorlopen tijdens deze cursus te evalueren en leerpunten te formuleren.
- kan de student reflecteren op eigen ontwerp(voorstel) als input voor de uitwerking van het ontwerp (zelfreflectie).
- kan de student over eigen ontwikkeling en ervaringen als onderwijsontwerper en onderwijsonderzoeker reflecteren.

BIJLAGE 4: OVERZICHT VAN HET PROGRAMMA

1 Programma

2 Rooster

Rooster Master Onderwijswetenschappen 2016-2017			
Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
29 aug – 4 nov 2016	14 nov – 27 jan 2017	6 feb – 14 april 2017	24 april – 30 juni 2017
OM0003 Onderwijswetenschappen: de basis	OM0203 Methoden voor onderwijs- onderzoek	OM0103 Ontwerpen van onderwijs	OM0303 Atelier
OM0103 Ontwerpen van onderwijs	OM0303 Atelier	OM0003 Onderwijswetenschappen: de basis	OM0203 Methoden voor onderwijs- onderzoek
Tentamenweek			
7 t/m 12 nov 2016	30 jan t/m 4 feb 2017 OM0203: 30 jan 2017	18 t/m 22 april 2017	3 t/m 8 juli 2017 OM0203: 3 juli 2017
1e herkansing			
30 jan t/m 4 feb 2017	18 t/m 22 april 2017 OM0203: 18 april 2017	3 t/m 8 juli 2017	13 t/m 18 nov 2017 OM0203: 13 nov 2017
2e herkansing			
28 t/m 31 aug 2017	13 t/m 18 nov 2017 OM0203: 13 nov 2017	5 t/m 10 feb 2018	23 t/m 28 april 2018 OM0203: 23 april 2018

Tweede jaar: Deze variabele cursussen hebben drie tentamenkansen binnen de inschrijfperiode van 12 maanden.
 OM0304 Trends in onderwijs en onderwijswetenschappen
 OM9909 Masterthesis

BIJLAGE 5: BEZOEKPROGRAMMA

4 april 2017			
08.15	08.30	Welkom, koffie/thee, installeren. Incl. filmpje van 5 min over opleiding	Prof. dr. Saskia Brand-Gruwel, decaan Dr. Olga Firssova, interim-opleidingsdirecteur Prof. dr. Marjan Vermeulen, nwe opleidingsdirecteur
08.30	09.30	Vorbereidend overleg	
09.30	10.15	Management	Prof. dr. Saskia Brand-Gruwel, decaan Dr. Olga Firssova, interim-opleidingsdirecteur Dr. Steven Verjans, kernteam Dr. Celeste Meijs, kernteam
10.15	11.00	Studenten	Indra Beunckens Marinka Kupers Isabelle Verberckmoes Bram Jacobs Laura Til
11.00	11.30	Pauze/intern overleg	
11.30	12.15	Docenten scriptiebegeleiders	Hans Hummel Ellen Rusman Jo Boon Kim Dirx Jérôme Gijsselaers
12.15	12.45	Virtuele rondleiding digitale leeromgeving	
12.45	13.15	Lunch / intern overleg	
13.15	13.45	Alumni / raad van advies	Drs. Mark de Wijs, voorzitter RvA Marianne Nobels MEM MBA MCC, lid RvA Merel Kai-Quekel MSc, lid RvA & alumna Nardie Fanchamps MSc, alumnus
13.45	14.30	Opleidingscommissie	Mw. Daniëlle Berger, studentlid Mw. Marieke van Asperen, studentlid Mw. Nelleke Bouma, studentlid Mw. Ivonne Lipsch, studentlid Dr. Arnoud Evers, voorzitter Dr. José Janssen, stafid Prof. dr. Renate de Groot, stafid
14.30	15.15	Examencommissie	Prof. dr. Jaap van Marle, voorzitter Prof. dr. Jacques van Lankveld, lid Dr. Aart Mudde, lid Dr. Steven Verjans, vz com Vrijstelling & toelating
15.15	16.00	Vorbereiden eindgesprek management	
16.00	16.45	Eindgesprek management	Prof. dr. Saskia Brand-Gruwel, decaan Dr. Olga Firssova, interim-opleidingsdirecteur Prof. dr. Marjan Vermeulen, nwe opleidingsdirecteur Dr. Steven Verjans, kernteam Dr. Celeste Meijs, kernteam
16.45	18.00	Opstellen bevindingen	
18.00	18.15	Mondelinge rapportage	Openbaar

BIJLAGE 6: BESTUDEERDE EINDWERKEN EN DOCUMENTEN

Het panel heeft voorafgaand aan het bezoek de eindwerken bestudeerd van afgestudeerden met de volgende studentnummers:

851082986	838517451	850200092
850256392	834898298	850983511
850949663	851194561	850892355
850836810	851146573	851579010
850738103	851271123	851195433

Het panel heeft tijdens het bezoek onder meer de volgende documenten bestudeerd (deels in *hard copy* en deels via de elektronische leeromgeving):

- Jaarverslagen Commissie voor de Examens 2015 en 2016
- Notulen opleidingscommissie
- Toetsbeleidsplan
- Literatuur, studiehandleiding, toetsen en evaluaties van de cursussen
 - Onderwijswetenschappen: de basis
 - Ontwerpen van onderwijs
 - Methoden voor onderwijsonderzoek
 - Atelier
 - Trends in onderwijs en Onderwijswetenschappen